

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrivm Miracvlorvm Et Historiarvm Memorabilivm Lib.
XII**

Caesarius <Heisterbacensis>

Antverpiae, 1605

De Confessione Liber Tertivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13177

De plebano, qui usurarium & homicidam dulcibus verbis in confessione ad satisfactionem prouexit, cap. 30

De monacho Clarenallis, qui fratrum adiutus orationibus Priori conscientiam suam reuelauit, cap. 31

DE CONFES- SIONE LIBRI TERTII

CAPVT PRIMVM.

CÆSARIVS.

*Contritio
debet ha-
bere con-
iunctam
confitēdi
propositū*

SINE desiderio confessionis quia in-
fructuosa est omnis contritio, videre
debemus, quid sit confessio, qualis esse
debeat, quæ sit eius virtus, quis fructus.
APOLLONIVS: Si sine proposito confes-
sionis informis est contritio, necessa-
rium est scire ista, nouitijs maximè, qui mox post con-
uersionē suam omnia peccata, quæ cōmiserunt, tenē-
tur Abbati suo confiteri, sicut sum à te edoctus, & in
memetipso expertus. **CÆSARIVS:** Confessio tantum
bonum est, vt solo desiderio eius, etiam si necessitas
ipsum actum excludat, peccata dimittātur, vnde Psal-
mista dicit: Cōfitebor aduersum me iniustitiam meā
Domino; & tu remisisti impietatem peccati mei: dixi,
id est, & deliberaui. **APOLLONIVS:** Quid est con-
fessio: **CÆSARIVS:** Scire debes, triplicem esse cōfessio-
nē, laudis, fidei, & criminis. De confessione laudis Sal-
uator in Euangelio dicit: Confiteor tibi pater Domi-
ne cœli & terræ. De confessione fidei dicit Apostolus:
Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit
ad salutem. De cōfessione verò criminis ait Apostolus
Iacobus: Confitemini alterutrum peccata vestra, vt
saluemini. Initium enim iustitiæ, confessio est pecca-
torum: vnde scriptum est in libro Machabæorum; Iu-
das præcedet vos in bellum, id est confessio. Confessio
criminis est, per quam latēs animæ morbus aperitur,

spe

Spe veniæ consequenda. Hęc multiplex esse debet, vo- *Cōfessio*
 luntaria, festina, debita, verecunda, generalis, specia- *peccati*
 lis, indiuidualis, nuda, integra, discreta, accusatoria, *quid &*
 amara, sollicita, meticulosa, vera, estimatiua, hilaris, *qualis.*
 propria, pluralis, frequens. Breuiter ista trāscuro, nec
 ad plenū studio breuitatis, elucido, quia ad exēpla fe-
 stino. APOL. Habētne auctoritatē cōfessio à veteri te-
 stamento? CAESARIVS: Confessio sacramentum esse
 dicitur veteris testamenti, figuris manifestis in illo
 declarata, verbis mandata, & exemplis confirmata. *Leuit. 23*
 Leprosus ad arbitrium sacerdotis mundus vel im- *14.*
 mundus iudicatur. Vnde Saluator cuidam leproso a se *Mat. 8.*
 sanato dixit: Vade ostende te sacerdoti. In quatuor
 verbis huius clausulæ, quatuor dicuntur mihi esse cō-
 sideranda, quę maximē in confessione sunt obseruan-
 da, videlicet, vt sit festina, vt sit nuda, vt sit integra, vt
 sit debita, id est, vt fiat proprio pastori. Ac si dicat Do-
 minus: Vade, vt confessio tua sit cita vel festina: osten-
 de, vt sit nuda; te, vt sit integra; sacerdoti, vt sit debita.
 Quem gratia Iesu mundat intus per contritionem, vt
 foris mundus iudicetur, ostendere se debet sacerdoti
 per confessionem. Vnde sponsus voce confessoris in
 Canticis Canticorum loquitur ad contritum pecca- *Cant. 2.*
 torem: Ostende mihi faciem tuam, per cordis contri-
 tionem, sonet vox tua in auribus meis, per oris cōfes-
 sionem. Quid manifestius hac figura? Quòd verbis
 mādata sit, testis est Propheta Dauid, qui dicit: Confi- *Psa. 104*
 remini Domino, quoniā bonus. Itē: Reuela Domino *Psal. 36.*
 viam tuam, subaudi per confessionem. Et in Isaia se- *Isai. 43.*
 cundū Septuaginta; Dic tu iniquitates tuas vt iusti-
 ficeris. Quòd autem exemplis sit cōfirmata, exēplum
 nobis est ipse Dauid, qui super peccato Bersabę, ve-
 nienti ad se Nathan respōdit, dicens: Peccaui Domi-
 no. APOLLONIVS: Miror vtrū maior sit virtus in cō-
 tritione, siue in confessione. CÆSARIVS: Non nisi per
 contritionem peccatori culpa dimittitur, & hoc sub
 quadam conditione, scilicet vt confessio subsequa-
 tur: quòd si necessitas illam excluderit, defectum il-
 lum summus sacerdos supplebit. Est tamen confessio
 G 5 signum

signum contritionis, cuius virtutem & fructum magis tibi exemplis, quam scripturarum testimonijs ostendere proposui.

CAPVT II.

*Virtus cō
fessionis.*

MILES quidam in villa quadam habitauit, cuius vxorem eiusdem villæ sacerdos per adulterium maculauit: dictū est militi, quia sacerdos rem haberet cum vxore sua. Ille, cum vir prudens esset, nec verbis facilè crederet, nullam de hoc facere mentionem voluit vxori siue sacerdoti, veritatem veriùs volens experiri, non tamen sine suspicione fuit. Contigit vt in quadam villa, non multum à militis villa remota, quidam obsessus esset, in quo dæmonium tam nequam erat, vt coram astantibus improperaret peccata, quæ per confessionē verā nō fuissent tecta. Quod cum miles ex multorum didicisset relatione, rogauit suspectum sibi sacerdotem, vt ad colloquium quoddā secum ire non recusaret. Et acquieuit sacerdos. Cum venissent simul in villam, vbi erat obsessus, cōsciùs ipse sibi sacerdos, suspectū cepit habere militem, quia non latebat eum, quòd obsessus à tam nequam dæmone in eadem villa habitaret, timensq; vitæ suæ, si à dæmone proderetur, necessitatē naturæ simulans, intrauit stabulum ad seruum militis, pedibusq; eius prostratus, ait: Rogo te propter Deum, vt audias confessionē meā. Quem seruus expauescēs, leuauit, audiens quæ ab illo dicebantur. Facta verò confessione, cū sibi sacerdos iniungi peteret pœnitentiā, seruus satis prudenter respondit illi, dicens: quantum alteri sacerdoti protali crimine iniūgeretis, hoc sit satisfactio vestra, sicq; exiēs iā securior, cum milite ad ecclesiam venit, in qua dæmoniosum offendentes, requisitus est à milite in hæc verbā: Nosti aliquid de me? Hoc enim ex industria factum est, vt iam dicto sacerdoti tolleret suspicionem. Cui cū dæmon nescio quid responderet, adjecit: Quid tibi videtur de isto domino? respōdit ille: Nihil de eo scio. Et cum hoc dixisset lingua teuthonica, mox latinè subjūxit: In stabulo iustificatus est: Nullus tunc aderat clericorū. APOLLON.

Satis

Satis puto, quod non sponte sua illa hora latinista factus sit diabolus. CÆSARIUS: Non est permissus loqui teuthonicè, ne miles verbum & ex verbo factum intelligeret, nec tamen tacere licuit, ut virtutem confessionis sacerdoti ostenderet. APOLLONIVS: Magna est virtus confessionis, quæ & crimen adulterij a memoria diaboli deleuit, & hominem ab imminenti periculo liberavit. CÆSARIUS: Audi & fructum huius confessionis. Sacerdos non immemor collati sibi beneficii, seculum deseruit, & in quodam cœnobio ordinis nostri monachum se fecit: adhuc vivere putatur, sicut didici à quodam Abbate ordinis Cisterciensis. APOLLONIVS: Prophetia huius proterui dæmonis, causa ei extitit magnæ salutis. CÆSARIUS: Narravit mihi & aliud penè simile huic.

CAPVT III.

CVIVSDAM militis vxor proprium seruum admiserat, libidinis igne succensa: cum quo per tempus aliquod occultè peccasset, nec iam latere posset, ad aures mariti peruenit. Ille verò de verbo dolens, nec tamen verbis ad plenum credens, tacuit, sciens, se inuestigante, rem tam nephariam diu non posse occultari. Et quia vir erat diues & honestus, vxorisq; fama tam inops & inhonesta, maluit rem in expertam per silentium ad tempus tegere, quam se & vxorè, genusq; tam suum quàm illius, per suspensiones dehonestare. Interim ubiq; diuulgatum est, in tali villa obsessum quendam esse, nescio tamen si idem fuerit, de quo superius dictum est, qui nemini parceret, sed presentibus peccata occulta objiceret & improperearet. Quod cum audisset miles, sperans illum rei veritatem discere, assumpto secum seruo, cepit illum pergere, viæ causam seruo penitus ignorante. Venientibus eis ad nemus quoddam, cum dominus declinaret in semiram quendam, quæ ad dæmoniaci tendebat villam, cepit seruus valde pauere, sciens pro certo, se ultra viuere non posse, si crimen adulterij proderetur a dæmone. Positus in tanto timore, dum in cogitationibus suis fluctuaret, hominem in eodem nemore ligna incidentem audiuit,

*Simile
exemplum*

inqui-

immisitq; Dominus menti eius, quem eadem hora factis diligenter inuocauerat, quod contra imminens periculum confessio summum foret remedium. Et diuertens a domino, quasi ad satisfaciendum naturam, venit ad rusticum, confessus est peccatum, suscepit poenitentiam. Statim reuersus ad militem, sed tali opere nihil suspicantem, simul venerunt ad daemonem: qui cum seruum adulterum, imò de adulterio iam iustificatum, diligenter intuitus fuisset, ait miles: Dic si aliquid nouisti de illo. Respondit daemon: Multa de eo noui, quae nunc ignoro. Sicque per virtutem confessionis liberatus est seruus a morte, & dominus a suspicione. Vides quantum valeat vera confessio? APOLLONIVS: Quae vera confessio? CAESARIUS: In qua firmum propositum est satisfaciendi. APOLLONIVS: Quid si ipsa satisfactio iniuncta negligitur? CAESARIUS: Si ipsa negligentia non fuerit ex infirmitate, siue ex necessitate, sed iniuncta poenitentia, ut saepe contingit, paruipeditur & contemnitur, peccatum iam dimissum reuertitur: etiamsi peccatum fuerit veniale, & poenitentia per obliuionem negligatur, non dico quod poena illius peccati per illam obliuionem deleatur.

CAPVT IV.

Satisfactio iniuncta in Confessione non negligenda

SACERDOS quidam in domo nostra, sicut ab eius ore audiui, die quadam confessionem fecit de illusione nocturna; iniunctus est ei psalmus vnus pro satisfactione; quem cum per obliuionem negligeret, eadem die, circa loca genitalia tantum coepit pruritus & ardorem sentire, ac si carni eius ardentes viticae essent appositae: qui quidem territus, cum tactu exploraret quid esset, & nihil ibidem inueniret, recordatus est psalmi iniuncti & neglecti, imputansque immissam poenam eidem transgressioni, psalmum dixit, & dolor conquieuit. Confitens fugere debet obliuionem. Audi aliud exemplum.

CAPVT V.

CANONICVS quidam in Steyuueli ordinis Praemonstratensis, sicut mihi retulit Canonicus quidam Monasteriensis, valde laudabilis vita fuit,

fuit, quem quasi ad fugandum dæmonem de obsessio
 Prior ad ostium monasterij secum eduxit. Quo viso,
 mox diabolus per os hominis clamavit; Ego quædam
 de eo scio, propter quæ eum non timeo. Non tamen
 permissus est eadē publicare, eo quod minima essent,
 ne viro sancto verecundiam inferret. Ille verbum in-
 telligens, remordente conscientia intravit, culpam
 confessus redijt, & si dæmon adhuc aliquid sciret in-
 quisivit; Respondit dæmon: Adhuc aliqua culpæ vesti-
 gia apparent in te, eo quod non sit subsecutus stimu-
 lus, plagam virgarum intelligens. Iterum intravit iu-
 uenis, iniuncta accepit disciplinā, reuersusq; si sciret
 aliquid interrogavit: Respondente diabolo, per iudi-
 ciū meū nil modò noui de te, satis ædificati sunt fra-
 tres. APOLLONIVS: Non modicū me turbat, q̄ inimi-
 cus in sancto viro post confessionem factam aliquid
 deprehendere potuit signum peccati. CÆSARIVS: Deus
 permittit ad eius bonum. Quanto quis perfectior, tan-
 to pro sua culpa delenda esse debet sollicitior. Discipuli-
 nam iniunctam, quam mox accipere potuit, maximè
 contra diabolum pugnaturus, differre nō debuit. Nā
 in supradictis duobus, sacerdote scilicet & seruo mili-
 tis, quorum confessio neque debita fuit, neque aliqua
 adhuc exterior pœnitentia subsecuta, diabolus nulla
 peccati vestigia deprehendere potuit. APOLLONIVS:
 Placet quod dicis, quia necessitas fuit in causa. Sed
 nosse vellem differentiam inter veram falsamque cō-
 fessionem. CÆSARIVS: Quanti ponderis confessio sit
 vera, & quā inefficax confessio sit ficta, per subjecta
 dinosces exempla.

CAPVT VI.

TEMPORE illo, quo Scholasticus Colonienſis
 Oliuerus crucem prædicauit in partibus Bra-
 bantiæ, sicut mihi narravit Bernardus mona-
 chus noster, tūc eius collega in prædicatione, fuit ibi
 puella quædam religiosa, & voto virginittis glorio-
 sa, orta de Niuella. Inuidēs diabolus tantæ virtuti, in
 specie viri admodū pulchri satisq; decenter vestiti ap-
 parens virgini, cepit illam verbis amatorijs sollicitare,
 clenodia

*Demoni
 virginis
 tentatio
 nis ne-
 quitia.*

no DE CONFESSIO NE

elenodia offerre, laudare coniugij fecunditatem, virginitatis vituperare sterilitatem. Cui virgo nesciens quis esset, respondit: Virū ducere non propono. Christi amori nuptias carnales postpono & contemno. Cumque lascivius spiritus nimis esset ei importunus, in diuersis locis ad illam veniens, sciens puella multas esse virgines se pulchriores, nobiliores, atque ditiores, cœpit amatorem fantasticum habere suspectum, ita vt ei diceret: Bone domine, quis vel vnde estis, quò tanto mihi desiderio copulari affectatis? Cumque ille inuitus se proderet, & virgo tanto propensius instaret, tamen dæmon necessitate cōpulsus, confessus est, dicens: Ego sum diabolus. Ad quod verbum illa expauescens, respondit: Vt quid ergo exigis carnale coniungium, quod naturæ tuæ dignoscitur esse contrariū? At ille: Tu tantum mihi consenti, nihil aliud à te nisi copulæ consensum requiro. Ad quod puella respondit: Modò omnino tibi contradico, fugās illū sanctæ crucis signaculo: veniensq; ad sacerdotem, reuelauit illi dæmonis insidias; a quo satis edocta ne maligno consentiret, reuersa est in domū suā. Dæmon verò post confessionem eam omnē non deserēs, de remoto tamen alloquens, in tantum illam vexauit, vt quasi bet immundicias in eius scutellā mitteret cū manducaret; vnde & mulierum custodiæ ei adhibita sunt. In quacunque domo illa fuit, illic dæmon responsa dedit: ab omnibus quidem audiebatur, sed à sola puella videbatur, eratq; tam nequam idem spiritus, vt presentium peccata detegeret, crimina impropere, nec aliquod peccatum eum lateret, nisi quod vera confessio tegeret. Ostendit & alia signa nequitia sua. Stercora ollasque confractas fimo plenas super confluentes spargebat. Dixerunt ei quidam: Nosti o diabole dominicam orationem? respondendo illo: Optime scio, rogatus illam dicere, ait: Pater noster qui es in cœlis, nomen tuum, fiat voluntas & in terra, panem nostrum quotidianes da nobis hodie, sed libera nos à malo. Et cum plures in eadem oratione fecisset salutus atque barbarismos, cachinnando subjunxit: Ecce, sic vos

*Peccata
per verā
confessio-
nē expia-
ta, demō
nō cogno-
scit.*

Et vos laici dicere soletis orationem vestram. Requistus etiam de symbolo, dixit se bene & optimè scire, sic incipiens: Credo Deum patrem omnipotentem. Cui cum quidam dicerent: Dicere debes, Credo in Deum; illeque subjungeret. Crede Deo, viri literati, qui tunc erant præsentes, diaboli verbum notantes, & vim accusatiui intelligentes, institerunt vt diceret: Credo in Deum; & non poterant eum ad hoc inducere. APOLLONIUS: Vellem & ego scire quid sit credere in Deum. CAESARIUS: Credere in Deum est per dilectionem ire in Deum; Vnde Saluator ait; Omnis qui vivit & credit in me, habet vitam æternam. Dæmon, sicut dicit Apostolus Iacobus, credit & cõtemiscit, sed non diligit. Credit Deum esse, credit verba eius vera esse, sed non credit in eum, quia non diligit eum. Salutationem verò angelicam idem dæmon incipere non potuit, cum tamen se illam scire profiteretur. APOLLONIUS: Cum dignior sit oratio Dominica salutatione Angelica, miror cur permissus sit dicere illam, & non istam. CAESARIUS: Voluit hoc fieri Dominus, tum propter honorem matris, tum propter eminentiam sacramenti suæ incarnationis. Quantæ virtutis sit eadem saluatio, per quam initiata est humani generis redemptio, ex sequentibus plenius agnosces. Interrogatus idem dæmon, cur ita rauca haberet vocem, respondit; Quia semper ardeo. Dicebat eadem puella; quotiens veniebat ad me, cauit ne eum videre possem à dorso. APOL. Miror quare hoc fecerit? CAES. Dæmones, sicut intellexi ex alia quadam visione, posteriora non habent. Vndique quidam dæmon puellæ cuidam apparès frequentius, cum ab ea diuertens semper retrocederet, interrogatus cur hoc faceret, respõdit: Licet corpora humana nobis assumamus, dorso tamen non habemus. APOL. Expecto exemplum, per quod fictæ veræque confessionis differentiam cognoscam. CAESARIUS: Hoc in promptu est. Fuit in vicino vir quidam, qui supra dictum dæmonem audire nimis desiderans, propter turpia quædam, quæ cõmiserat peccata, appropinquare non audebat, timens sibi illa coram omnibus impro-

IOAN. 11.

IACOB. 2.

*Confessio
nis fictæ
& veræ
effectus.*

impro-

improperari: & veniens ad sacerdotem, confessus est
 vniuersa, voluntate tamen peccandi retenta: factusq;
 ex eadem confessione securior, ad domum venit: Mira-
 res, mox vt limen attigit, & introspexit, dæmon in æ-
 re clamauit: Amice veni huc, veni, certè te bene deal-
 basti. Et statim coram omnibus omnia eius peccata
 turpia, licet confessa, prodidit, in tantum illum cõfun-
 dēs, vt eadē hora esse voluisset in ortu solis. Tristis ef-
 fectus, & conscientia accusante in se reuersus, ad sa-
 cerdotem redijt, quæ gesta sunt retulit, confessionem
 iterauit, & quia de reliquo emendatiùs viuere vellet,
 de corde pollicitus est Deo & sacerdoti. Tunc sacer-
 dos, modò, inquit, reuertere securus, non te cõfunder
 ampliùs. Et fecit sic: Intrante eo domum, quidam ex
 circumfidentibus dæmoni dixerunt: Ecce amicus tuus
 iterū venit: quibus ipse respondit: quis est? Ille inquit
 cui paulo antè tam turpia peccata improperasti. Re-
 spondit dæmon: Ego nihil ipsi improperauit, neq; ali-
 quid de eo noui mali. Et æstimarunt dæmonē mentitū
 fuisse, hi qui hominis ignorauerūt cõfessionem, sicq;
 per virtutem confessionis ipse euasit notam maximæ
 confusionis. In eadem domo matrona quædam cum
 cæteris sedebat, filiam iuuenulam, sicut mos est ma-
 tribus, sub pallio tenens, quæ cum dæmonem nescio
 in quo prouocasset, clamauit ipse: Putas filiam tuam
 sub tuo mantello sedētem virginem esse? vq; tibi, malè
 eam custodisti. Dicēte muliere, mētiris; respondit ille:
 Nequaquam mentior, si non credis, interroga Petro-
 nillā, illa bene dicet tibi veritatē: erat enim eadē Pe-
 tronilla mulier quædā stupri puellæ cõscia. His verbis
 auditis, mater filiā à se repulit cū indignatione, dicēs:
 Recede à me immūda, nunquā tibi aliquid boni con-
 tinget ex parte mea. Illa bene sibi cõscia, simulatis la-
 crymis egressa est ejulans, dæmonem mentitum fuisse
 affirmans, inspirataq; à Deo ad vicinum cucurrit sa-
 cerdotem, commissum peccatum confessa est, & quia
 nunquam de cætero carnem suam illicitè coinquina-
 ret, promisit. Tūc à sacerdote suasa, & quid dicere de-
 beret diligenter edocta, reuersa est ad matrem, quæ
 nondum

pondum recesserat a loco, dixitque illi: Verè mater multum peccastis, sine causa me tam grauitè cõfundendo, & tam immisericorditer repellendo, propter verba dæmonis huius, qui totus mendax est, & pater eius. Cœpitque lacrymari. Commota mater, tam verbis quàm lacrymis filia, dixit ad dæmonem; Dic inique, vt quid tale crimen imposuisti filia meæ? Respõdit ille: Quid enim mali locutus sum de filia tua: bona est & munda, nihil de ea mali noui vel dixi. Sicque puella, sicut vir supradictus, per beneficiũ confessionis liberata à suspitione fornicationis, ad matris gratiam reducta est. APOLLONIVS: Quid est quòd diabolus stuprum ante confessionem nouit, & Petronillam stupri consciam nominauit, virum verò stupri auctorem non expressit? CAESARIVS: Satis puto de peccato illum egisse pœnitentiã, per quam diabolo culpæ subtraxerat notitiã. APOLLONIVS: Placet quod dicis, sed recordor adhuc supradictæ virginis de Niuetella, & non desino mirari, quòd dæmon, cū spiritus sit, copulam carnalem contra suam naturam concupiscat & requirat. CAESARIVS: Nõ mirum quòd dæmones feminas procantur, sed quòd illis cõmiscantur mirabile est valde. APOLLONIVS: Meministi hoc vnquam contigisse? CAESARIVS: Et memini, & legi, & vt feminæ cautæ reddantur, quæ fortè hæc quæ dicturus sum legent vel audient, diuersa, quæ nostris contigerunt temporibus, exempla replicabo; quæ vt maiorem firmitatem habeant, prius vnum, quod in miraculis sancti Bernardi legitur, breuiter præmittã.

*Ioan. 8.**Lib. 2.
vita S.
Bern. c. 6*

CAPVT VII.

Mulier quædam in regione Nanneri à quodã perulante dæmone sex annis, habito eius cõsensu, incredibili libidine vexata est: apparuit ei in specie pulchri militis, & sæpe abutebatur ea inuisibiliter, marito eius in eodem lecto cubante, lasciuus ille spiritus. Quæ anno septimo timore correpta, veniente in prædictam ciuitatem sancto Bernardo Clareuallis Abbate, misera mulier ad pedes eius corruit, passionem horribilem & ludificationem

*De mem.
bis.*

H tionem

tionem diabolicam multis cum lacrymis confessam, succurri sibi flagitauit. A quo consolata, & quid facere deberet edocta, post confessionem diabolus ad illam accedere non potuit, sed tamen eam verbis terruit, & quia post Abbatis decessum ad eius supplicia reuertetur, acerrimè minabatur; ita vt qui fuerat amator, crudelissimus fieret persecutor. Hæc cum sancto indicasset, proxima die dominica, cum duobus Episcopis, accensis candelis, cum omnium fidelium, qui erant in Ecclesia, subscriptione, anathematizauit fornicatorem spiritum autoritate Christi, tam ad illam, quàm ad omnes alias mulieres, ei deinceps interdicens accessum. Extinctis verò illis sacramentalibus luminaribus, tota virtus dæmonis extincta est, & mulier post generalem confessionem peccatorum suorum communicans, plenè liberata est. Hæc nostris temporibus contigerunt. APOLLONIVS. Stupenda sunt ista. CÆSARIVS: Audi adhuc alia exempla, his penè simillima, multo tamen recentiora.

CAPVT VIII.

Bonnæ in parœcia sancti Remigij ante paucos annos sacerdos quidam fuit, Arnoldus nomine, filiã habens speciosam, quam nimis diligens, quia pulchra erat, propter iuuenes, & maximè canonicos Bonneses, ei custodiam tantam adhibuit, vt quotiens de domo exiret, in solario domus illam clauderet. Die quadam apparès ei diabolus in specie viri, cœpit animum eius in amorem suum, intus suggestione latenti, foris locutione blandienti, inclinare. Quid plura? Persuasa misera, & corrupta, sapius postea dæmoni ad suã perniciem consensit. Vna dierum sacerdos solarium ascēdens, filiam gementem flentemque inuenit; à qua causam doloris vix extorquere potuit. Confessã est patri, quòd delusa esset a dæmone & oppressa, ideoque se meritò dolere, quæ etiam ita dementata est, & alienata a sensu, tum ex dolore, tum ex diabolica operatione, vt vermiculos, quos de sinu colligebat, in os mitteret & masticaret. Tristis effectus pater, misit illam trãs flumen Rhenum, sperans eam ex mutatio-

ne aëris aliquid posse meliorari, & ob fluminis interpositionem ab incubo dæmone liberari. Trasmiffa puella, apparuit dæmon sacerdoti, apertis ei vocibus dicens: Male sacerdos, quare abstulisti mihi vxorem meam? malo tuo hoc fecisti. Et mox trusit eum in pectore tam validè, vt sanguinem vomēs, tertia die moreretur. Huius rei testis est Abbas noster, testis etiam Gerardus monachus noster, aliquando Bonnēsis Scholasticus, quibus res bene innotuit.

CAPVT IX.

IN villa Brifeke, quæ vicina est castro Rinecke, sicut mihi narrauit Arnoldus monachus noster, qui tunc temporis rem gestam intellexit, ante hos annos duodecim mulier quædam fuit, quam dæmō quidam, eo quo prædictum est modo, corripit. Sedente ea die quadam in taberna, cordis cœpit defectū sentire; timēnsque adesse mortem, vocari sibi celerius petiuit sacerdotem. Cui cū dæmonis ludificationem, & horrendam illam, qua septem annis laborauerat, dixisset commixtionem, lingua deficiente, in ipsa cōfessione spiritum efflauit: quæ cū incredibili libidine à libidinis autore vexaretur, nunquā alicui dicere voluit, vel potius ausa nō fuit, vel, quod credibilis est, in illius amore delectabatur. **APOLLONIVS**: Si dæmones talia, cū eis permissum fuerit, facere possunt, valde cauendū est feminis, ne eis occasione præbeant, vel aliquo cōsensu posse tribuāt. **CÆSARIVS**: Non solū in his cauendū mulieribus, sed & viris, quia sicut dæmones per formas virorum, vt dictum est, feminas ludificant & corripunt, ita per species feminarum viros seducunt & decipiunt. Lege Vitas patrum, & inuenies ibi quosdam viros perfectos per fantasmata mulierum delusos, contractos, & deiectos. Dicam tibi & aliqua exempla, quibus cognosces viros à dæmonibus in specie mulierum ludificatos.

CAPVT X.

PRumiæ Scholasticus quidam fuit, Ioannes nomine, vir quidem literatus, sed leuis & lubricus. *De dæmonibus incubis.*
Isti, sicut de eo dicebatur, & sicut ab Abbate eiusdem

dem monasterij audiui, femina quædam promiserat, quòd tali nocte ad eum veniret. Nocte condicta, illa quidem non venit, sed in eius specie confimilique voce diabolus clerici lectum ascendit: quem putans feminam bene sibi notam esse, cognouit eum. Manè surgens, cum dæmonem, quem feminam esse putauit, egressi compelleret, respondit ille: Cum quo putas te hac nocte iacuisse? cumq; ille diceret, Cū tali femina. Respondit dæmon: Nequaquam, sed cum diabolo. Ad quod verbum Ioannes, sicut mirabilis fuit, ita mirabile verbum, quòd dicere verecundor, respondit, diabolum irridens, & de opere nil curans.

CAPVT XI.

IN ciuitate Sufaria ciuis quidam erat Henricus nomine, cognomento Gemma; huius officij fuit vinū in tabernis vendere: habebat autem tabernam aliquantulum a domo sua remotam. Qui cum nocte quadam, secundum consuetudinem, tardè de taberna rediens, & pecuniam de vino collectam secum portans, domum festinaret, vidit quandam speciem muliebrè, in alba veste & linea stantem in loco quodam, vbi ciues solent placitare. Nihil mali de ea suspicans, cum ad locum venisset, illa per vestem hominem traxit, & ait; O amice, diu te hîc expectaui, amare me debes. Ille vestem de manu eius excutiente & dicente, sine me ire, luxuriæ tuæ non consentiam, sed vadam ad vxorè meam. Illa fortiter institit, ad commixtionem eum inuitans. Quæ cum verbis non proficeret, inter brachia sua virum tollens, & multum comprimens, in æra leuauit, atque vltra monasterium sancti Patrocli, quod satis altum est, illum transferens, in pasculo deposuit. Qui dimissus, extra mentem factus, cum post horam resumptis viribus respirasset, surrexit, & ad domum suam claustrum vicinā, manibus pedibusque reptando, cum labore veniens, ad ostium pulsauit. Surgente familia, vt lumen accenderent, clamauit ille: Nolite lumen accendere, non enim mihi expedit illud videre. Et reclinauerunt eum in lectulo suo, quia debilis erat valde, tam in sensu, quam in corpore. Tri-
bus

bus noctibus continuè intempesta nocte idem dæmonium pulsavit ad ostium, Henrico clamitâte: Scio quia propter me venit, scio quia propter me pulsat. Postea superuixit annum, debilis & infatuatus. Hæc mihi retulit monachus noster Theodericus Sufatienfis, dicens celebre esse valde in eadem ciuitate, cuius frater adhuc viuit in Ecclesia sancti Patrocli canonicus. APOLLONIVS: Si dæmones hominibus in assumptis corporibus commiscantur, sicut diuersis iam exemplis ostensum est, miror si de feminis possent generare, siue de viris concipere & parere. CAESARIVS: De hac quæstione soluenda nihil noui scio, sed quod in antiquis historiis legi, hoc replicabo.

CAPVT XII.

DUm gens Gothorum ex Asia migraret in Europam, sicut in gestis legitur, haberetq; mulieres deformes in suo comitatu, eiecit illas, timens ne liberos nimis deformes gigneret, sicq; nobilitatem Gothorū deformaret. Quæ de castris extrusæ, cum errarent in nemore, accesserunt ad illas incubi dæmones, genueruntq; ex eis filios & filias, ex quibus processit fortissima gens Hunorū. Legitur etiam Merlinus propheta Britanorum ex incubo dæmone & sanctimoniali femina generatus. Nam & reges, qui vsque hodie regnant in eadē Britannia, quæ nunc Anglia dicitur, de matre fantastica descendisse referuntur. Merlinus verò homo rationalis & Christianus fuit, multa futura prædixit, quæ quotidie implentur. APOLLONIVS: Si homines ex veriusque parētis semine concipiuntur tantū & nascuntur, quomodo dicendi sunt homines, qui partim ex homine, partim ex demone, carnis suæ trahunt originem? Nunquid resurgit in iudicio, quod nō est de veritate humanæ naturæ? CAESARIVS: Dicā tibi, quod audiui à quodā literato viro de hac quæstione; ait enim: Crementum humanum, quod contra naturā fūditur, dæmones colligūt, & ex eo sibi corpora, in quibus tægi videriq; ab hominibus possint, assumunt, de masculino verò masculina, de fe-

minino feminina: sicq; dicunt magistri in his, qui de eis nascuntur, veritatem esse humanę naturę, eosque in iudicio vt verę homines resurgere. Hęc de his sufficiant, nunc reuertamur ad confessionem, de qua occasione interrogationis tuę aliquantulum digressum est, exempli causa.

CAPVT XIII.

Confessionis generalis virtus.

Bonnę ciuitatę diocęsis Colonięsis sacerdos quidam fuit nomine Petrus, eiusdem Ecclesię vicarius: iste, nescio quō Dei iudicio, in camera suę ostio se suspendit, cuius concubina, Alheydis nomine, tam horrenda eius morte territa, seculum deseruit, & in cęnobio quodam sanctimonialium, quod Lancyvade dicitur, religionis habitum suscepit. Die quadam, cū stans in dormitorio de fenestra prospiceret, & contemplata esset iuuenem, imō de iuvene dæmonem, stantem iuxta puteum muro dormitorij contiguum, qui ea vidente vnum pedem super lignum, quo ambiabatur puteus, posuit, & altero se quasi volitando ad ipsam in fenestram deposuit: quam cū extensa manu per caput rapere conaretur, territa retrorsum cecidit & clamauit, penę exanimis facta. Audito eius clamore, accurrere sorores, in lectulum suum illam reclinantes. Recedentibus illis, cū paululum respirasset, solaque iaceret, dæmon iterum adfuit, & verbis quibusdam amatoris eam sollicitare cępit: quę cū contradiceret, intelligens spiritum eum esse malignum: respondit ille: Bona Alheydis, noli sic dicere, consenti mihi, & ego te habere faciam virū honestum, probū, nobilem, diuitemque: quare fame te crucias in hoc loco paupere, vigiliis alijsq; multis incommodis ante tempus te interficiendo? Reuertere ad saculum, & vtere deliciis, quas Deus homini creauit, nihil tibi, me duce, deesse poterit: Tunc illa: Doleo quōd tam diu te secuta sum, recede, quia non acquiescam tibi. Post hęc verba dæmon nasum emungens, cōtra eā ipsam immundiciam ad parietem lecti tam fortiter projecit, vt pars aliqua resiliens, vestimento eius adhereret, sicque disparuit: eratque emunctio ipsa sicut pix niger-

nigerrima, & tanti fœtoris, vt tolerari non posset. Deinde cum spiritus ille nequissimus die noctique esset ei infestissimus, suaserunt quædam ex sororibus, vt aquam benedictam semper paratam haberet, qua venientem aspergeret: aliæ verò, vt eundem, si aquam non timeret, thurificaret. Omnia quidem hæc tentavit, sed modicum ei profuit. Nam quotiens contra se signum crucis factum vidit, asperisionem etiam, siue thurificationem, ad modicum quidem cessit, sed statim rediit. Tunc vna cæteris sororibus ætate maturior atque prudentior suavit ei, quatenus dæmonem propius accedere sineret, & tunc alta voce salutationem angelicam in eius faciem iacularet. Quod cum fecisset, diabolus, ac si sagitta esset percussus, vel turbine impulsus, aufugit, nec vnquam propius ei ex illa hora accedere præsumpsit. APOLLONIUS: Deinceps nõ mirabor, quòd diabolus Angelicam salutationem dicere vel incipere non potuit, sicut te dixisse recolo superius cap. vj. CÆSARIUS: Huius loci ibidem recordatus sum. Sanctimonialis verò tali iaculo munita dæmonem ab illa hora vidit sine terrore, & audiuit sine timore. Die quadam de his loquens cum viro quodam religioso, suavit ei ille, dicens: Fac Priori tuo confessionem generalem purè, plenè, ac deuotè, in quatum occurrit memoriæ, & liberaberis omnino a dæmonis huius infestatione. Cui cum consilium tale placuisset, mox accedens ad priorè, rogauit sibi præfigi locum & horam audiendæ confessionis. Manè dictis Matutinis, illa se præparans, festinauit ad locum præfixum, capellam scilicet monasterio adhaerentem, vbi Prior expectabat. Et ecce dæmon occurrens in via festinanti, dixit: Alheydis, quò vadis, quò properas? Et illa; Vado confundere me & te. Tunc dæmon: O Alheydis noli, noli, reuertere, reuertere. Respondit illa: sapius confundisti me, ego modò confundam te, non reuertar, quã cū non posset bladiis siue minis retrahere, sequebatur eã vsq; ad locum confessionis, sicut miluus in aère super ipsam volitans. Quæ mox vt genua corã Priore flectens ad confessionem os aperuit, ille

*Virtus
Angelica
Salutationis.*

clamans & eiulans euanuit, nec vnquam ab illa hora ab ea visus vel auditus est. Ecce hinc habes manifestum exemplum, quantæ virtutis sit confessio pura. Hæc mihi relata sunt à domino Hermanno abbate loci sanctæ Mariæ, qui cū talia, fama diuulgante, cognouisset de præfata femina, sibi optimè nota, cū esset Bonnae canonicus; ad locum per se ipsum accessit, & eodem ordine, quo dicta sunt, ab illius ore cuncta audivit. APOLLONIUS: Si confessio tanti ponderis non esset, nequaquam demones tam grauitur turbaret. CÆSARIUS: Occurrit aliud exemplum, in quo satis agnosces, quam grauissimè exacerbentur, cū peccata nostra confitemur. Hæc quæ dicturus sum, post conuersionem meam facta sunt, & a domino Carolo mihi relata aliquando Priore nostro, tunc Abbate Vilatiense: nomē personæ ac loci satis doleo me non retinuisse. Ait enim sic:

CAPVT XIV.

*Diaboli
mira
fraus,
confessio
ne tantum
dein vi-
ta.*

ERat quidam sacerdos, & adhuc est, admodum religiosus, & ob vitæ meritum multis dilectus, in partibus nostris parociam regens. Inuidens gratiæ eius mille artifex diabolus, nolebat eum apertis tentationibus molestare, sperans illum specie boni ad suum consilium efficacius inclinare. In angelum lucis se transfigurans minister ille tenebrarum, ostendit se sacerdoti, & ait: Amice Dei, missus sum ad te, præparate, quia hoc anno morieris: Sacerdos verò, nullam habens de angelo malo suspensionem, sed ita credens esse futurum, ut prædixerat, cepit se diligenter quasi ad mortem præparare, conscientiam per confessionem mundare, corpus ieiunijs, vigilijs, assiduisque orationibus castigare, annonam suam cum suppellectili egenibus erogare. Cumque multi ab eo quærerent, cur tam indiscretè sua distraheret, vni illorum sub typo confessionis causam aperuit, dicens: Angelus Domini reuelauit mihi, quod hoc anno moriturus sum. Ille verò, cū hoc minimè posset celare, alteri cuidam sibi familiari dixit, sicque per eum ad notitiam totius parocicæ peruenit. Anno completo, sacerdos non est mortuus,

tuus, & inuentus est falsus propheta diabolus. Et quia electis omnia cooperantur in bonum; in eo, in quo Rom. 8. vir sanctus videbatur à diabolo deceptus, est promozus: nimis enim de tam dolosa circumuentione erubescens, propter homines, ad quos verbum peruenerat, nec habens vnde viueret, sæculum cum paræcia deseruit, & in quadam domo ordinis nostri, cuius nomen excidit, se conuertit. Facto eo nouitio, iterum diabolus adfuit, & huiusmodi verbis prædictum dolum palliauit: Ne turberis, inquit, homo, quòd mortuus non es, vt prædixi, quia Deus sua prouidentia vitam tuam distulit ad multorum ædificationem: missus sum ab illo vt tibi assistam, instruam, & custodiam. Et credidit ei ille. Circa quem diabolus frequenter versabatur, & semper, sicut postea notauit, ad ea quæ ad commodum sunt eum hortabatur. Cùm eum feruor quandoque impelleret amplius orare, vigilare, siue manibus laborare, arguit eum, dicens: Discretio mater virtutum est, diu adhuc poteris viuere, & ideo tibi debes parcere, vt possis Deo diu seruire. Quando lapidem leuare volebat maiorem, iterum dicebat: Nimis est magnus, leua istum. Cùm factus esset monachus, ait; Roga Priorem, vt concedat tibi ire ad singulares labores, quatenus liberius vti possis colloquio meo, & ego tuo: & licentiauit ei Prior, vt causam cognouit. Nocte quadam, volens diabolus dolum diu protractum perducere ad effectum, intempesta nocte ad lectum monachi accessit, excitans eum, & dicens: Surge, Dominus vult remunerare labores tuos magnos, vade ad cameram priuatam, & in tali trabazona tua suspendas te, vt sic martyrem recipiat te. Audito hoc verbo monachus expauit, & contra diabolū crebrius spuens, clamauit; Recede inique à me, recede, modò noui quis sis: & signans se, fugauit illum. Vides quanta sit circa nos clementia diuina. Bene permisit vt seruum suum diabolus in bono, licèt insidiosè subtiliori propositione excitaret; noluit tamen, vt grossam assumptionem subinferret, ne simplex deceptus, conclusionem æternæ mortis incurreret. Statim

furgens, ad lectum Prioris accessit, & dormientem excitavit, signum ei faciens confessionis. Illo innuente, ut expectaret usque mane, cum non acquiesceret, surrexit, atque cum eo capitulum intrauit: Mox se monachus prosternens ad pedes Prioris, confessus est, qualiter a diabolo sub angeli specie sit multo tempore deceptus, & per consilium suspendij a se deprehensus. Confessus est & alia peccata sua. Cui cum Prior aliquam poenitentiam iniunxisset, & ut de cetero cautior foret monuisset, ad lectum suum rediit. Monachus vero, ob necessitatem naturæ, priuatam ascendens, dum in vna sedium sederet, dæmonem per confessionem exacerbatum cum arcu extenso sagittaque imposita contra se vidit stantem; & clara voce dicentem: Malo tuo confundisti me, ecce nunc occidam te. Cui cum ille responderet: Vade maledicte, iam non timeo te, ad signum crucis euauit, sicque per virtutem confessionis liberatus, amplius dæmonem non vidit.

APOLLONIVS: Quid est quod huic sacerdoti diabolus nocere non potuit, Arnoldum vero plebanum sancti Remigij, de quo supra dictum est, tam crudeliter occidit? CÆSARIVS: Sicut dicit Psalmista; Custodit Dominus omnes diligentes se, & omnes peccatores disperdet. Vnde & eiusdem Plebani filiam corrupit, virgini vero de Niuella nocere non potuit. Nō sine causa diabolus tantam potestatem accepit in utrumque, patrem scilicet & filiam. APOLLONIVS: Si dæmones tantum turbantur cum peccata nostra confitemur, puto eos plurimum exhilarari, cum eadem per silentiū regimus: CÆSARIVS: Hoc certissimū est, hoc plenius agnosces in dis. vij. cap. ix. & x. Vbi gratia B. Dei genitricis quibusdā ad cōfiteūdum lingua referata est, ipsi enim gloriosæ Virgini eadē distinctio assignabitur. APOLLONIVS: Ex his quæ dicta sunt satis intelligo, confessionem animæ esse medicinā; nunc nosce vel se, si aliquid salutis per eā corpus recipiat. CÆSARIVS: Vtriusque hominis medicina est: nā sicut animā peccatoris liberat a pœna gehennali, sic nonnunquā corpus liberat a pœna temporali: APOLLONIVS: Videtur mihi

Psalm.
144.

mihī vtile nimis de his exempla audire, quia multi sunt si scirent fructum corporalem in confessione, paratiores essent in illius executione. CAESARIVS: Nunquid non memor es, qualia vel quanta dominus Walterus Abbas Vilaricēsis nobis dixerit de confessione, veniens de solenni curia Franckenfort, in qua filius Frederici Regis Romanorum electus est in Regem? APOLLONIVS: Bene quidē recordor, sed quia mens hominis labilis est memoriā, placet semel audita, maxime quæ salutis sunt necessaria, sæpius audire. CÆSARIVS: Cū essem, inquit, Franckenfort, & loquerer cum magistro Conrado, Decano Spirensi, inter cetera dixi illi: Quædam noui de cōfessione, quæ vos prædicatores scire deberetis: prædicabat enim crucem, & rogauit me illa replicare, quorum tenor talis est.

CAPVT XV.

A Pud ciuitatem Atrebatensem ante paucos annos iuuenis quidam clericus extitit, de eadem ciuitate natus, delicatius ibidem ab infantia educatus, & inter honestos clericos cōuersatus, qui cū non haberet aliquod stipēdium ecclesiasticum, & mater eius cœpisset egere, puduit eum manere cum illa; inflatusque spiritu diabolico, ad domū cuiusdā diuitis argentarij venit cum dolo, cui & dixit: Mercator quidam diues venit in domum meā, volens cōparare scyphos argenteos, calices etiam, & alia quædam vascula, siue ornamenta de auro siue argento fabrefacta, si quid de tali opere vendere volueris, in sacculo pone, & tali hora solus, quia secretum vult esse, venias ad domum meam. Argētarius de clerico, bene sibi noto, nullam habens suspensionem, vt iusserat fecit, tamen quò iturus esset familiæ suæ notificauit: quem cū clericus solum venientem aspiceret, post ostium se abscondit, intrantisque cerebrum secure diuisit, & occidit: deinde cum sorore virgine hominem, membra- tim diuidentes, in cloacam proiecerunt. Familia verò artificis, cū redire tardaret, ad domum clerici venit, vbinam dominus suus esset inquisiuit, Clerico cum sorore respondentibus, non venit hęc. Quorum

*Confessionem
etiam
corpori
prodesse.*

verba

verba suspecta habentes, & oculis circumspicientes, vestigia fusi sanguinis repererunt, quibus crimen homicidij mox imponentes, accitis iudicibus, cum iam negare non possent, tum profusi cruoris ostensione, tum thesauri reptione, sententia data est, ut ambo mitterentur in ignem. Similis casus Coloniae contigit cuidam monetario temporibus meis. Quid plura? Cum ducerentur ad poenam, dicebat puella germano: Frater, propter te modò ducor ad mortem, neque ob aliam causam cooperata sum tibi in hoc homicidio, nisi ut crimen tuum celarem; attamen quia euadere non possumus mortem imminentem, consilium meum est, ut de commisso faciamus confessionem, ut saltem poenam euadamus æternam. Ad hæc verba clericus indignatus, quia desperatus, respondit: Non faciam, quid enim mihi prodesset confessio tam tarda? Illo indurato, puella periit sacerdotē, cui cum multa contritione confessa est crimen. Deinde ambo ligati sunt in stipite vno, igne copioso circumposito. Mira virtus confessionis, mira clementia Saluatoris; Clericum desperatum flamma deuorauit, puellam verò ignis non tetigit, neque contristauit, nec aliquid molestiæ intulit; vincula tantum eius, sicut legitur de tribus pueris, combussit, ita ut libere deambulare posset, nec aliter sensit flammaram ardorem, quam ventum roris flantem. Viso tanto miraculo, iudices puellam innocentem æstimantes, iusserunt ut exiret, sicque per confessionem, incendij illius euasit ardorē. APOLLONIUS. Quid iudicas de Clerico? CAESARIUS: Hoc quod in superiori distinctione cap. vj. de se iudicauit Hildebrandus latro desperatus; Aeternaliter, inquit, damnatus sum, æternisque incendiis, propter desperationem maxime, deputatus: si egissem poenitentiam confitendo culpam, per poenam temporalem euasissem æternam. Retulit nobis idem Abbas aliud miraculum, in quo adhuc amplius manifestata est virtus confessionis in hunc modum.

Dan. 3.

IN Camoraco ciuitate episcopali, infra hoc quin-
quennium, plures hæretici comprehensi sunt, qui
omnes timore mortis suam perfidiã negauerunt. Mis-
sus est ab Episcopo clericus, qui negantes per candens
ferrum examinaret, adustos, hæreticos esse sententia-
ret, examinati sunt omnes, & combusti sunt omnes:
qui cùm traherentur ad pœnam, vnus ex eis, vir nobi-
lis sanguine, reseruatur à clerico ad vitam, si fortè illū
quoquo modo reducere posset ad pœnitentiam, cū
sic dixit: Homo nobilis es, misereor tui, & compatior
animæ tuæ, rogo & moneo, vt adhuc de tanta perfidia
respicias, & de errore ad veritatē redeas, ne per mor-
tem temporalem, mortem incurras æternam. Ad hæc
ille respondit: Experimento didici me errasse, si sera
pœnitentia mihi prodesse posset, non renuerem con-
fiteri. Cui cū ille diceret, pœnitentiam veram nun-
quam esse seram, vocauit sacerdotem, cōfessus est ho-
mo suum errorem, ex toto corde Deo promittens, si
vita concederetur, satisfactionem. Vt autem pius Do-
minus vim ostenderet confessionis, mox vt pœnitens
cœpit peccata sua confiteri, cœpit & ipsa combustura
in manu confitentis paulatim minui, quæ in tantum
eo aspiciente decreuit, in quantū professio profecit.
Medietate confessionis peracta, media pars plagæ est
sanata; vt autem confessionem totam compleuit, &
virtus ipsa confessionis combusturam, tam in dolore
quàm in colore, deleuit, & manus pristinã sanitatem
recepit. Vocatus est vir à iudice ad ignem, ad quem
clericus: *Quare eum vocatis? Vt ardeat,* inquit, eo
quòd in examinatione combustus sit. Tunc clericus
ostendens manum eius sanissimam, liberauit eum a
pœnis, cæteris igne consumptis. Hæc cū audisset
magister Conradus, respondet Abbati; Et ego dicam
vobis simile, quod ante paucos annos apud Argenti-
nam recordor contigisse.

Decem hæretici in eadem ciuitate, scilicet Argē-
tina, quæ & Stralsburg, comprehensi sunt; qui
cùm negarent, per iudicium candentis ferri
conuicti, sententia incendij sunt damnati. Die sta-
tuto, cùm ducerentur ad ignem, quidam ex comitan-
tibus vni illorum dicebat; Miser, damnatus es, age
vel nunc pœnitentiã, peccata tua congredendo, ne post
incendia corporis, quæ momentanea sunt, animam
tuam ignis gehennalis æternaliter cõburat. Cui cùm
ille diceret; Considero quidem me errasse, sed timeo
pœnitentiam tantæ necessitatis minùs acceptum esse
Deo. Respondit; Ex corde tantum confitere, Deus est
misericors, & pœnitentem suscipiet. Mira res, mox e-
nim vt homo confessus est perfidiam, manus eius ple-
nam recepit sanitatem. Tardante eo in confessione,
eum a iudice vocaretur ad pœnam, confessor eius iu-
dici respondit; Non iustum est, vt homo innocens dā-
neretur iniuste. In cuius manu dum nullum vestigium
combustionis reperiretur, dimissus est. Habebat idem
homo vxorem non longè a ciuitate manentem, horum
quæ dicta sunt, prorsus ignaram, ad quam cùm venis-
set gaudens, dixissetque: Benedictus Deus qui me li-
berauit hodie ab interitu corporis & animæ, causam
ei exponens; Respondit illa: Quid fecisti ò miserrime,
quid egisti? vt quid propter momentaneum dolorem
recessisti a fide tua sana & sancta? magis debueras, si
fieri posset, centies corpus tuum incendijs subijcere,
quàm a tam probata fide semel recedere. Sed quem
non seducat vox serpentina? Immemor ille beneficij
sibi diuinitus collati, iramemor tam euidentis mira-
culi, consilio vxoris acquieuit, & errorem pristinum
resumpsit. Deus verò non immemor vindictæ pro tan-
ta ingratitude, manum plagauit vtriusque. Renoua-
tum est incendium in manu hæretici, & quia coniunx
auctrix extitit resumpti erroris, consors facta est redi-
uiui doloris. Tã vehemens erat incendiũ, vt ossa ma-
nuum penetraret, & cū vti non auderent clamoribus
in villa, quos vis extorsit doloris, fugerunt in nemus
vici-

vicinum, illic vt lupi vlulantes. Quid verbis immorer?
 Rediti sunt, in ciuitatem reducti sunt, simulq; in ignem, nondum plenè extinctum, missi, & in cinerè reducti. APOLLONIVS: Iustè actum est cum istis. CÆSARIVS: Confessione pura pugnautes merentur victoriã, damnandique indulgentiam.

CAPVT XVIII.

TEmpore illo, quo Henricus Imperator, pater Frederici, qui nunc regnat, nouissimè intrauit Longobardiam, accusatus est apud eum ab eisdem Longobardis castellanus quidã de rapinis, aliisque insolentiis multis, à quibus etiam adductus est pugil quidam fortissimus, giganteæ altitudinis, qui eum monomachia impeteret. Nolens eis Imperator negare iustitiam, militem adesse præcepit. Què cum gigas ille ad duellum secundùm ius ciuile citaret, frater eiusdem militis ad pedes Imperatoris se prostrauit, & vt sibi pro germano tenerrimè dilecto pugnare licerèt, multis lacrymis obtinuit: qui cū se preparasset diligentissimè per cōtritionè, confessionè, & orationè, omnè suam spem in Christo posuit, cuius signaculum tam in veste quam in clypeo atq; manu pugnaturus pro munimèto circumtulit: erat enim vir gracilis, nec multùm fortis, cui cū occurrisset pugil aspectu horribilis, alterum se exhibens Goliath, ictum tam validè in clypeo eius dedit, vt tonitruum putaret: miles verò ictum ictui continuans, antequã manum retraheret, cum tãto nisu illam percussit, vt baculum lapsum lenare non posset: deinde crebris ictibus matans pugilem, per confessionis virtutem vicit insuperabilem: qui, sicut mihi retulit Henricus monachus noster, qui præsens fuit, sicut bos mugiens in hæc verba prorupit: Væ mihi misero, quomodo tam turpiter confusus sum ab hoc homunculo? sicque per fratris humilem confessionem homo morte dignus euasit mortem, adèptus est victoriam. Quòd autem damnandis confessio tribuat veniam, præstò est exemplū.

CAPVT

Circa illa tempora quando positus fui ad literas, fur quidam in cippo tenebatur ante portam Martis Coloniae, quem sacerdos quidam satis laudabilis vitae, nomine Eustachius, eiusdem portae capellam regens, inuisit, confessionem audiuit, & per elemosynas suas visitauit. Et, sicut mihi retulit idem sacerdos, saepe ei ex industria mittebat scyphum suum, in quo ipse bibere consueuit, viderunt hoc homines, & mirabantur. Et cum honor a sacerdote tali furi exhibitus delatus fuisset ad iudices, hominem innocentem putantes, dimiserunt illum. **APOLLONIVS**: Quare non consequuntur omnes rei huiusmodi beneficia per confessionem? **CÆSARIVS**: Non expediret, quia multis fieret occasio peccandi, vult Deus aliquando huiusmodi miracula fieri per confessionem exempli causa, vt quantum animæ, cuius medicina est, valeat, per signa exteriora ostendat. Bene vult vt reus post confessionem puniatur in presenti, ne eum in futuro puniat, quia non punit bis in idipsum. De hoc tibi dicam manifestum exemplum, a quodam ordinis nostri Abate mihi relatum.

Notū ē.

CAPVT XX.

In ecclesia Leodiensi Episcopus quidam fuit, vir religiosus ac timens Deum: die quadam, cum sederet in capella sua solus tempore quadragesimali, & psalterium lectitando venisset ad locum illius Psalmi 105. scilicet: Quis loquetur potentias Domini, auditas faciet omnes laudes eius? Ingressus quidam ex officio, orationem eius interrupit, dicens: Domine, quid iubetis vt fiat de illo criminoso? Episcopus misericordia motus, respondit illi: Parce pauperi propter sacrum tempus quadragesimæ. Recedente iudice, vt reum dimitteret, Episcopus reflexit oculos ad Psalmum dimissum, statimque occurrit ei versiculus; Beati qui custodiunt iudiciu, & faciunt iustitiam in omni tempore. Qua voce territus, ac si diuino responso correptus esset, & etiam instructus, sicut reuera fuit, iudicem reuocauit, dicens: Discute causam diligenter homi-

hominis, & iuste iudica illum : sicque ob vocem propheticam reus vita priuatus est. Fortè iste contritus decessit, & si superuixisset, deterior factus, mortem æternam incurrisset, sicut suprâ legitur de hæretico Straesburgenfi, per confessionem sanato & recidiuo. APOLLONIVS : Placet quod dicis. CÆSARIVS : Confessio summum remedium est in periculis, etiam in mari longè.

CAPVT XXI.

Peregrini quidam, sicut magister Ioannes Xantèsis populo recitauit, in suis stationib. crucem prædicans, cum tempore quodam transfretarent in succursum terræ sanctæ, orta est eis in mari tempestas tam valida, vt naus ipsa operiretur fluctibus. Fremebant venti, excitabantur fluctus turbulenti, nutabant viri fortissimi, spes omnis nautarum defecit; videntes ante oculos mortem, cœperunt singuli, vnusquisque sibi vicino de peccatis suis facere confessionē, & meritò : nam propter vnus hominis peccata: Dominus eandem excitauerat tempestatem: erat enim in nauē illa homo quidam miserrimus, homo fœtidissimus, cuius peccata fuere tam graua, tam turpia, tam horrenda, tam in quantitate quam in qualitate, vt nec ipsum mare pondus illorum posset portare. Cum natura eius sit, ejicere immunditias quasilibet corporales, quomodo æquanimiter sustineret tantas immunditias spirituales, id est, peccata creatori suo contraria? Timens homo ille peccator vitæ suæ, simul & animæ, & propter se omnes alios periclitari cōsiderās, surrexit & ait: Audite fratres, audite, propter peccata mea tēpestas hæc orta est, ego occasio sum tanti periculi, rogo vt audiatis confessionē meam. Tacentibus omnibus, cœpit voce valida tantū venenū peccatorū euomere, vt aures humanæ etiā horrerent audire. Mira clementia Dei, mox vt malsā iniquitatis per cōfessionē eiecit, mare furens siluit, & facta est tranquillitas magna, ita vt omnes mirarētur: Miris mirāda succedunt, statim vt naus ad littus peruenit, audita peccata Deus de memoriis singulorum deleuit. Bene per-

misit, vt quàm diu erant in naui conclusi, confundere-
retur in aspectu illorum; & ne exeuntes fortè eius pec-
cata propalarent vel improparent, induxit eis ob-
liuionem: Bene retinuerunt se in mari fuisse periclitat-
tos; hominem aliquid fuisse confessum, sed quid di-
xisset, prorsus ignorauerunt. Et hoc ipsum didicit ex-
perimento. APOLLONIVS: Valdè lætificat ista, sed mi-
rum videtur, quòd ob vnius hominis peccata Domi-
nus tantam turbauit multitudinem. CÆSARIVS: Le-
gitur propter inobedientiam Ionæ mare turbatum, &
nautas periclitatos, illòque eiecto, mox mare stetit
à feruore suo. Nam sicut ob vnius hominis peccatum
aliquando Dominus multitudinem temporalitèr af-
fligit; ita propter vnius iusti merita frequenter multi
parcit. De hoc plurima habentur exempla. APOLLO-
NIVS: Scio nihil fieri sine iusto Dei iudicio, sed sum-
mæ iudicò esse dementiae, quòd homo sciens se esse
in peccatis mortalibus, periculis se audet committe-
re. CÆSARIVS: Quibus nota est medicina confessio-
nis, nec vna die morari debent in peccatis, neque dif-
ferre confessionem, nisi necessitas excludat confes-
sionem. Audi de hoc Episcopi cuiusdam verbum bo-
num, verbum sanctum, verbum memoria dignissimū.

CAPVT XXII.

*Confes-
sionē non
differen-
dam.*

Sicut didici à quodam Abbate, nuper in Anglia
defunctus est Episcopus ordinis Præmonstra-
tensis, vir bonis & magnæ religionis: hic cum
ageret in extremis, nec confessionem requireret, di-
xerunt ei clerici sui: Domine, debilis estis valde, qua-
re non facitis confessionem vestram? Respondit E-
piscopus; Non faciam. Illis verbum exhortationis
repetentibus, adjecit; Putatis stolidi, quòd vsque ad
hanc horam distulerim confessionem meam? Dixe-
runt ei iterū: Consiliis regis interesse solebatis. Qui-
bus rursū respōdit; Nō aliter fui coram rege, quam
Christus corā Pilato. Hoc quidē dixit & fecit Episco-
pus ille sanctus pro exēplo, sciens scriptū: Ante mor-
tem confitere, à mortuo quasi nihil confessio perit.
Cōfiteberis viuens, viuus & sanus cōfiteberis, & lau-
dabis

Ecl. 17.

Abbas Deum, & glorificaberis in miserationibus illius. Quotidie solitus fuit mundare conscientiam, nec differre confessionem suam de die in diem, sicut multi faciunt: qui etiam post mortem miraculis claruit. APOLLONIVS: Sicut colligo ex verbis Episcopi huius, non est perfectorum confessionem differre. CAESARIUS: Dilatio ista confessionis ad memoriam reuocat casum quendam, qui anno praeterito apud nos contigit.

CAPVT XXIII.

Quidam ex senioribus nostris, quem nolo nominare, habebat hanc consuetudinem, sicut caeteri multi, saepius reuocare confessionem, ita ut Abbas putaret quod generalis esset, eo quod a pueritia vsque ad senectutem peccata sua commemoraret. Ante mortem suam per aliquod tempus debilis, subito defecit & obmutuit. Accurrimus omnes, inungentes eum oleo sancto. Die, ut puto, sequenti dominus Abbas venit, in cuius aduentu Dei misericordia desperati linguam reserauit, & coepit confiteri peccata quaedam mortalia, ante conuersionem commissa, quae nunquam ei fuerat confessus. Territus vero Abbas, requisivit si vnquam eadem fuisset confessus peccata, Aliis, inquit, Abbatibus dixi ea, habuerat ante ipsum tres Abbates: & sicut retulit nobis Abbas noster, propter hoc Dominus, qui magnos eius labores respexit, os aperuit, ut esset confessio eius integra. APOLLONIVS: Quid si aliis Abbatibus, de quibusdam peccatis mortalibus nouissimo confessus Abbati, simili modo aliqua ex verecundia subticuerat? CAESARIUS: Sicut dixi in primo capitulo huius distinctionis, sicut confessio esse debet nuda & debita, ita esse debet integra & pura, id est, non per plures confessores debet esse diuisa. Quid prodest, ut ait Beda super Lucam, si tota custodiat ciuitas, & vnum foramen, per quod hostes intrent, relinquatur? Audi quid dicat Osee Propheta de semiplene confitentibus: Colligata *Osee 13.* est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum eius, dolores parturientis venient ei. Spero autem

*Confes-
sio non
facienda
ei, cum
quo pec-
cauit
quis.*

eum alicui Abbatum integram fecisse confessionem, quia vir erat prudens, & multas vidimus in illo virtutes. APOLLONIVS: Si peccaret confitens cum confessore, posset ei fructuosè eadem confiteri peccata? CAESARIVS: Talis confessio nulla* est, quia nulla ibi erubescètia, neq; aliqua ibi denudantur peccata. Dicam tibi pro exemplo, & ad solutionem tuæ interrogationis, quendam mirabilem casum, qui ante paucos annos contigit, quem dominus Abbas Cystericiensis omnibus Abbatibus in generali capitulo loco sermonis recitauit, monens vt linguli cū monachis suis in cautelam referrent.

** Videtur autor presumere in istiusmodi confessione esse verum dolorem de peccatis, dum tans opere refugit peccator erubescèntiam. Vel quia deest in Confessione potestas iurisdictionis.*

CAPVT XXIV.

IN quodam, inquit, monasterio sacerdos quidam nuper defunctus est: cui Abbas suus ob meritum vitæ iniunxerat, quatenus fratrum suorum confessiones audiret: nomen verò domus & personæ subticuit. Erat in eadem domo adolescens quidam, qui ad eum confitendi causa frequenter venit, cum quo diabolo instigantè, & humana fragilitate consentiente, idem confessor semel tantummodo peccauit. Statim opere perpetrato, cœpit dolere & flere amarissimè, dicebatq; iuueni: Malè fecimus, aliis hoc peccatum confiteri ob verecundiam non possumus, sed consulo vt tu mihi confitearis, & ego tibi, alterq; ab altero suscipiat pænitentiam. Quid plura? Placuit iuueni cōsiliū, confessi sunt peccatum inuicem, & tam durā vnus ab altero suscepit pænitentiam, qualem nec Abbas siue aliquis confessorum illis iniunxisset. Paruo post tempore sacerdos idem infirmatus est vsque ad mortem, & cū iam in extremis ageret, & ad exitum festinaret, timore gehennæ peccatum vtriusque dixit, personam verò, peccati consortem, non expressit. Defuncto eo, Abbas vehementer doluit, quòd scire

non

non potuit cum quo peccasset. Ait tamen intra se: Ad confessionem tibi veniet, quisquis est ille. Interim mortuus, clara die apparuit adolescenti cum esset solus, facie lurida & veste trita, quem cum ille vidit, mox agnouit, timuit, & exhorruit. Cui mortuus: Sta, ne timeas, quia propter te veni, ut indicem tibi de statu meo. Confortatus iuuenis verbis eius, & animatus, cum interrogaret, unde veniret, vel quid quaereret, respondit ille: In maximis poenis sum propter illud tantum quod tecum commisi peccatum: ignea enim catena genitalia mea astringit, qua suspensus torquor. Confessio illa, quam fecimus inuicem, nihil mihi profuit, quia nulla fuit: & nisi in extremis quomodo peccatum expressissem, eternaliter damnatus fuisset. Cui cum iuuenis dixisset: Est aliquid, quod possit vobis prodesse? Respondit ille: Si tu pure & plene confessus fueris peccatum nostrum, mihi multum proderit; sin autem, aeterna poena te suscipiet, sicque disparuit. Territus iuuenis recenti visione, cum facere vellet confessionem Abbati, nec posset propter Abbatis absentiam, interim distulit. Intercedente vero temporis dilatione, timor conceptus coepit repescere, & verecundia crescere, in tantumque est erubescencia victus, ut cum Abbas venisset, nihil ei confiteretur. Abbas vero non immemor culpae sibi confessae, cum ad confessionem non veniret, quem quotidie expectavit, cogitavit diligentissime, qualiter male latentem salubriter deprehenderet; praecipitque toti conventui, sacerdotibus, & ordinis inferioris, sanis, infirmis, ut omnes, nescio in qua solennitate, ad maius altare communicarent. Vilum est ei, quod nequaquam accedere auderet, reus de culpa illa. Sedensque contra altare, respexit ad ora singulorum. Adolescens vero, hoc propter se factum putans, & si se subtraheret, notari timens, cum caeteris accessit: qui cum propinquasset altari, tantus eum horror inuasit, tantus timor perculit, ut & praesumptuosus vereretur procedere, & ocyus compelleretur redire, venientique ad Abbatem, fecit ei signum confessionis; qui gau-

dens & exultans, dicebat intra se: Eia, certè capinus bestiam, inuenimus prædam, iste enim est. Et surgens intrauit cum eo capitulum. Cuius pedibus iuuenis prostratus, fecit de peccato confessionem, retulit visionem, suscepit pœnitentiam; sicque per prudentiam medici denudatum ac sanatū est vultus stolidi ægroti. Hæc nobis retulit dominus Geuardus Abbas noster, rediens de capitulo generali. APOLLONIVS: Magnum donū Dei est, quòd sic mortui viuos hortantur ad confessionem. CÆSARIVS: Tantum bonum est confessio, vt etiam eo vtantur spiritus mortuorū. Sapius percepi mortuos viuis apparuisse in somnis, & ob quæ peccata detinerentur in pœnis, confessos fuisse, & quibus beneficijs liberari possent, veraciter indicasse: quod postea veracibus signis probatū est: similibus enim similia cōgaudent, quia corpus dormientis modicum distat à mortuo, & dum homo exterior quiescit, interior saepe efficacius vigilat. Non semper somnia sunt vana, sed nōnunquam reuelationes diuinæ, sicut habes de Ioseph patriarcha, de Danièle, de Ioseph sponso Mariae, de tribus Magis. APOLLONIVS: Velle mihi aliquo demōstrari exēplo, quòd spiritus mortuorum spiritibus confiteantur viuorū.

CAPVT XXV.

CÆSARIVS.

Iuuenis quidem in quadam domo ordinis nostri susceptus est in nouitiū; modico elapso tempore, idem nouitius grauiter infirmatus ad extrema peruenit: nondum autem, secundum consuetudinem ordinis, confessionem generalem fecerat Abbati, quia absens erat. Quem cum expectaret cum desiderio magno, & ille non veniret, confessus est priori quæcunque commiserat, sicque ante Abbatis aduentum, diem clausit extremum. Eadem nocte, cum Abbas in quadam sua grangia dormiret, & de obitu nouitij nihil prorsus sciret, ante lectum Abbatis defuncti se spiritus inclinavit, & vt suam audire dignaretur confessionem, humiliter supplicauit. Abbas iste esse dicitur S. Hugo Abbas Bonæ vallis, qui iam incipit claresce-

*Confessio
mortuorum.*

Gen. 37.

Dan. 7.

Mat. 1.2

re miraculis. Respondente eo nouitio: Libenter te audiam: Ille omnia peccata sua confessus est ei, eo ordine & modo, quo confessus fuerat Priori. Cuius contritio tanta fuit, vt etiam lachrymæ ex oculis nouitij, se inclinantis & confitentis, cadere viderentur super pectus Abbatis. Cōfessione completa, hæc verba protulit: Modò, inquit, pater cum benedictione tua vado, quia saluari non potui, nisi fecissem tibi cōfessionem meam. Ad quod verbum Abbas euigilans, experiri volens vtrum visio esset vera, vel, sicut sepe euenit, fantastica, cucullam supra pectus suum palpauit, quæ tetram inuenit madidam, lachrymarumque stillicidijs perfusam & resperfam. Tunc satis admirans, cum domum redisset, & Priori somnium recitasset, respondit ille: Vera fuit visio, & verissima confessio. APOLLONIVS: Quid est quod nouitius dixit, se non posse liberari sine tali confessione, cum confessionem debitam non excluderet ei tempus, sed necessitas? Si contritus decessit, iam de saluandis erat: sin autem, nil ei post mortem confessio profuit, quia à mortuo, quasi non sit, perit confessio. CAESARIVS: Puto quòd Deus tantum verbis vel actis eius voluerit ostendere, quantum ei placeat debita confessio, id est illa, quæ fit proprio Prælato. Quod autem ait: Non potui saluari, sic dictum intelligo, id est, tam citò de purgatorio, sicut modò, liberari. De huiusmodi collationibus mortuorum cum viuis, satis audies in xij. dist. Nec te moueat, quòd spiritus hominum electorum dixi confessos fuisse peccata sua post mortem, cum etiam confessione criminum suorum vsi fuisse maligni spiritus memorentur. APOLLONIVS. Eorum confessionem audire delector. CAESARIVS. Quod dicturus sum, non legi, sed à viris religiosis audiui.

Ecclesi. 17.

CAPVT XXVI.

Sacerdos quidam, cum tempore quadragesimali in ecclesia sua sederet, & sibi commissorum confessiones audiret, aliis recedentibus atq; aliis accedentibus, inter expectantes quidam stabat, quantum ad apparentiam corporis, iuuenis & robustus, cōfitendi tē-

*Dæmon
confite-
tur.*

pus expectans. Omnibus expeditis, ipse nouissimus accessit, coram sacerdote genua flexit, & ad cōfessionem os aperuit: qui tanta & tam enormia confessus est crimina, tā multa homicidia, furta, blasphemias, periuria, discordiæ seminaria, & alia his similia, quorum se auctorem, incentorem, siue suggestorem esse dicebat, vt sacerdos, tā horrore quā tadio grauatus, diceret ad illum: Si mille esses annorum, nimis esset, tā graua & tam multa te commisisse peccata. Ad quod verbum ille respōdit: Amplius sum quā mille annorum. Tunc amplius territus sacerdos ait: Quis ergo es? Respondit ille; Dæmon ego sum, vnus ex his qui cum Lucifero ceciderunt: peccata mea et minima tibi parte confessus sum, si velles audire residua, quæ sunt innumerabilia, paratus essem tibi cōfiteri. Sciens sacerdos peccatū diaboli fore insanabile, dixit: Quid tibi commune cum confessione o diabole? Respondit dæmon; Stabam ex opposito tui, vidiq̄ peccatores ad te accedere, & iustos redire, auscultans valde diligenter quid illi dixerint, quidve eis responsum sit à te, & quod post graua peccata promissa sit eis indulgentia vitaq̄ æterna. Ego verò, sperans idem consequi, veni peccata mea confiteri. Sacerdos verò, exemplo sancti Martini, diabolo fiducialiter respondit: Si volueris vti consilio meo, & agere pœnitentiam de peccatis tuis purè, sicut hi, quos hinc exire vidi, similem indulgentiam consequeris. Respondit dæmon: Si tolerabilem mihi iniunxeris satisfactio-nem, parebo tibi. Ego, inquit sacerdos, valde modicam & minorem his, qui ante te confessi sunt, tibi iniungam pœnitentiam: Vade, & tribus vicibus in die iacta te in terram, sicq̄ prostratus dicas: Domine Deus creator meus, peccavi tibi, ignosce mihi: hocolummodo sit pœnitentia tua. Cūque diabolus diceret: Nō possū hoc facere, nimis est mihi graue, respondit sacerdos. Quare in tā modico grauaris? Nō possū, inquit, me in tantū humiliare ei, aliud quicquid iniunxeris, libēs suscipiā. Tunc indignatus sacerdos, sibiūxit; O diabole, si tāta est cordis tui superbia, vt recue-

*Senerus
in vita
S. Mart-
tini, c. 24*

lis nec possis te in tā modico humiliare creatori tuo, recede a me, quia neque hīc neque in futuro misericordiam ab illo consequeris. Ad quam vocem mox ille euauit. APOLLONIVS. Mirum quōd sic se superbus ille spiritus humiliari potuit homini, & non creatori. CAESARIVS: Hoc est quod Dauid de eo dicit: Superbia eorum, id est dæmonum, qui te oderunt, ascendit semper, vnde statim in sequenti Psalmo subditur: Confitebimur tibi Deus, confitebimur, quasi dicat: Nos homines confitebimur tibi corde, confitebimur & ore: dæmones verò impænitētes sunt. APOLLONIVS: Cū peccator habeat os & linguam ad loquendum, sufficit ei quōd peccata sua scripto confiteatur?

CAPVT XXVII.

CAESARIVS:

Non videtur sufficere, quia ore confessio fit ad salutem: qui si semel peccata sua ore fuerit confessus, postea scripto se ampliùs confundere poterit, sicut pœnitentes, & sicut sanctus August. fecisse legitur, in libris confessionum. Scholaris ille Parisiensis, de quo suprā dictum est dist. 2. cap. 10. quia propter nimiam compunctionem loqui non poterat, defectum illum scripto suppleuit. APOLLONIVS: Quid est ergo, quōd in vita S. Ioannis eleemosynarij legitur mulier quædam peccata sua scripsisse, & sigillata eidem sancto tradidisse, & sine oris confessione, quam sola prohibuit verecundia, indulgentiam consecutam fuisse? CAESARIVS: Simile aliquid legitur de Carolo Imperatore in vita sancti Egidij: sed miracula non sunt in exemplum trahenda. Hoc etiam scias, quōd huiusmodi scripturæ autenticæ non sunt. APOLLONIVS: Iterum quæro, si confitens confessori prodere debeat personam, cum qua peccauit? CAESARIVS: Nequaquam, quia pœnitentialis hoc prohibet. APOLLONIVS: Quare prohibet? CAESARIVS: Propter diuersa, quæ inde cœnere possent mala: talis fortè esset confessor, qui personam proditam, & per pœnitentiam iam iustificatam, despiceret, vel aliquas propter illius inconstāciam tentationes incurreret.

I;

CAPVT

*Pf. 73.**Pf. 74.**Confiteri
scripto
an suffi-
ciat.
Rom. 4.**Leontiss
in vita
eius.*

Adolefcens quidam infirmus, cum cuidam fuo concanónico, nondum ſacerdoti, compellente neceſſitate confeſſus fuiſſet, quòd a quadam illectus ſanctimoniali, oſcularus fuiſſet eam, interrogatus eſt, ſi rem haberet cum ea? Reſpòdente eo, non, ſed illa libenter vidiffet, ſatis me verbis inuitans ad commixtionem, ipſam etiã perſonam exprimens, còfeſſor eandem perſonam ab illo tempore ſemper in corde ſuo deſpexit, nec potuit eam tantum diligere & venerari, vt antè. Talem poſſet conſitens proderè perſonam, vt inter ipſum & confeſſorem odium perpetuum naſceretur. **APOLLONIVS:** Verbi cauſa. **CÆSARIVS:** Si diceret conſitens; Domine ego peccaui cù ſorore, filia, vel concubina veſtra, puto vix poſſe fieri, quin ille turbaretur. **APOLLONIVS:** de hoc mihi dicas exemplum.

CAPVT XXIX.

CÆSARIVS.

Sacerdos quidam in Suſatia habuit concubinã, quam adolefcens quidam concupiſcens cum eadem peccauit: in quadrageſima verò, ad eundem ſacerdotem veniens, confeſſus eſt peccatum ſimul & perſonam. Quod cum audiſſet ſacerdos, turbatus eſt valde, & ab illius eum amore abſtrahere volens, duriùs arguit, peccatum aggrauauit, pœnitentiãque duram nimis iniunxit. Rancor iſte ſine periculo non fuit. Vnde inuectio tam aſpera, pœnitentiã tam dura, niſi ex propalata perſona? hæc mihi retulit Theodericus Suſatiensis monachus noſter, qui vtrũque nouit, ſacerdotem videlicet & adoleſcentem. Non ergo proderè debet conſitens perſonam peccati conſortem, cum tamen ea, quæ peccatum ipſum aggrauant, conſiteri teneatur. **APOLLONIVS:** Vellem inſtrui, quomodo dicere deberet. **CÆSARIVS:** Huiusmodi formam poſſet ſeruare; Domine, ego peccaui cum legitima, concubina, filia, vel ſorore cuiusdam cognati, affinis, amici, vel inimici mei, ſolis peccatis meis exigētibus, ſiue ab illa inductus. Et in hunc modum

Item de cæteris peccatis, siue carnalia sint siue spiri-
tualia. In hunc modum & femina dicat. Quædam ta-
men peccata sic committuntur, vt vix exprimi valeât,
nisi confessor de persona intelligat, non inde mul-
tum curandum est. APOLLONIVS: Quid si duo contra
suum prælatum conspirarent, & vnus illorum peni-
tentia ductus, peccatum suum eidem Prælato confi-
teretur, deberetne alterum prodere an non? CAESA-
RIVS. Video ex omni parte periculum, si non prode-
ret personam, Prælatus periclitari posset, si verò pro-
deret, fortè perpetuum illi odium aduersus conspira-
torem suscitaret. Audi exemplum ad cautelam satis
necessarium.

CAPVT XXX.

Abbas quidam, de Claustro mihi bene noto, de
quodam vitio notatus fuit per cuiusdam mo-
nachi sui confessionem. Cùm intellexisset hoc
alium quendam scire, diabolo instigante, cœpit eum
occultè persequi, timens ab eo in visitatione accusari:
& cùm illum mittere vellet ad quandam domum re-
motam, nescio quid prætendens accusationis, ille be-
nè considerans causam persecutionis, respondit Ab-
bati: Domine pater, domum meam non demerui, si
vultis me mittere ad matrem nostram, ibo; sin autem,
Visitatorem hîc expectabo. Bene sciebat, quia illuc
eum non mitteret, ne fortè detegeret, de quo time-
bat. Hæc mihi relata sunt à quodam seniore domus
illius, in qua contigerunt. Si Abbas iste tam durè per-
secutus est hominem innocentem, quomodo perse-
qui haberet conspiratorem? Cernis qualiter vterque
periclitatus sit, Abbas persequendo, monachus gra-
uissimis tentationibus laborando. APOLLONIVS: Li-
cet in aliquo casu confitenti prodere personam al-
terius? CASARIVS. De hoc à me requisitus ma-
gister hermannus Decanus Bonnensis, vir literatu-
ræ magnæ, respondit; si talis persona fuerit, de qua
constet confitendo, quòd peccatum commune con-
fiteri noluerit, bene eam prodere debet, ne tacen-
do pereat; de hoc mihi retulit exemplū vtile satis.

CAPVT

DVM essem, inquit, plebanus apud sanctu[m] paruum Martinum in Colonia, quidam ex parochianis meis vir honestus, cum die quadam cuiusdam conciu[m] & amici sui domum solus intrasset, & vxorem illius solam in gradibus solarij reperisset, amplexibus atque osculis ipsius ad libidinem inflammatus, cum ea contra propositum peccauit: mox ad me, quasi hausto veneno, currens de fonte confessionis bibit, venenum expuit, pœnitentiam suscepit, & adiecit; Domine, ego personam vobis exprima[m], femina turpis est, & multos corrumpit, & certum mihi est, quia peccatum illud minimè cōfitebitur. Tempore verò quadragesimæ veniens illa magis ex consuetudine, quam ex aliqua contritione, peccata quadam minima ac quotidiana mihi confitens, adulteriumque omnino subticens. Ego, non immemor peccati mihi confessi, cum nollem eam confundere, neque confitentem prodere, dixi; Domina ite modò, & cras reuertimini, interimque dicite tres orationes Dominicas, quatenus Deus illuminare dignetur cor vestrū, vt dignè ac plenè confiteri possitis peccata vestra. Illa vadens, & in crastino rediens, nil adiecit, sed tantum peccata prius confessa replicauit. Quam cum secundo iussissem abire, easdemque orationes quas prius repetere: illa non sine suspitione discessit, & sequenti die reuersa, audiente quodam clerico cognato, quem secum adduxerat, in hæc verba prorupit: Ecce dominus iste, me digito demonstrans, adulteria mihi imponit, ego domino Episcopo conquerar de illo. Cumque verbis illius satis essem iniuriatus, nec tamen motus, solus soli cum multa modestia dixi: Bona domina, quare peccata vestra absconditis, & quare negatis quod modò dicitis? nunquid non commisistis adulterium in tali loco, & cum tali viro? Illa intelligens crimen me non latere, tandem ad se reuersa, satis humiliter respōdit: Domine verū est, ego cum tali viro adulteriū commisi, parata sū pœnitentiā suscipere, & de cetero castè viuere: sicque factū est, vt quæ peccatrix venerat,

perat, plebani industria iustificata rediret. Si non fuisset a cōfiteere prodita, fortè nō esset iustificata. APOLLONIVS: Si non licet confitenti personam peccati cōsortem, nisi in tali vel in simili casu prodere, quid sentis de confessore? Licet illi in aliquo casu peccata cōfitentium siue personas ipsas cōfidentes prodere? CÆSARIVS: Peccata quidem cōfitentium in multis casibus prodere poterit, tacitis personis: ipsas verò personas prodere non debet, nisi in vno casu, quem infra hoc quinquennium dominus Innocentius Papa tali modo determinauit:

CAPVT XXXII.

IN domo quadam Cisterciensis ordinis, monachus quidam sine ordine celebrauit: hoc cum die quadam Abbati suo retulisset in confessione, nec tamen cessare vellet a tanta præsumptione, Abbas dolens ac lacrymans, vt à blasphemia tam magna desisteret, miserum rogauit, monuit, & præcepit; sed nō profecit. Ille verò timens notari, si cessaret, celebrauit vt priùs. In sequenti capitulo generalis Abbas idem proposuit casum eundem, interrogans quid faciendū foret confessori, si fortè tale quid in aliqua domo emergeret. Cumque dominus Cisterciensis & cæteri Abbates super hoc nihil auderēt diffinire, casum scripserunt Innocentio Papæ; qui conuocans Cardinales, virosque literatos, casum eis proposuit, & quid de hoc sentirent, à singulis requisit: Omnib. penè in hoc sentientibus, quod confessio non esset prodenda, respondit; Ego dico in tali articulo esse prodendam; quia talis confessio nō est confessio, sed blasphemia; nec debet confessor blasphemiam tantam ac insaniam celare, per quam periculum incumbere poterit toti Ecclesiæ. Et placuit sententia omnibus, scripsitque sequenti anno capitulo, quod à se fuerat determinatum, & à Cardinalibus approbatum: Nec debes dubitare, quin cōfessores multum torqueantur, cum tale quid audierint, quod soli portare non possunt.

CAPVT

*Cōmuni-
uis do-
ctrina
Theolo-
gorum
(Ius n. a.
gu con-
fessio
est decre-
to Consi-
lij Late-
ranensis,
sub hoc
eodem
Innocen-
t. 3. ce-
lebrati
cap. 21.)
contra-
rium te-
ner: Vid
etiam
Nauarr.
in cap.
sacer-
dos. de
pœnit.
dist. 6.*

Non est diu, quòd monachus quidam peccatum quoddam grauissimum confessus est Priori suo, sed cuius fuerit generis idem peccatum ignoro: quem cum Prior, secundum consuetudinem, remittere vellet ad Abbatem, non acquieuit. Prior verò, cum pondus auditi peccati solus portare nequiret, & monachus eius consilio minùs acquiesceret, ex nimia animi mœstitia, corpore tabescere cœpit. Intelligens hoc per Spiritum sanctum frater Simon de Alna Conuersus, bene mihi notus, dixit Priori: Domine quid habetis, vt quid sic mercescitis? respondente illo: Tristis sum; ait Simon: Nolite turbari, causam tristitiæ vestræ bene noui, in breui Dominus vos consolabitur. Accedensq; ad monachum dixit, quare non confiteris peccatum tuum Abbati tuo? Deus mihi reuelauit illud, & si non fueris confessus debito modo, ego te prodam. Ille Conuersi sanctitatem non ignorans, magis ex timore quàm ex deuotione, peccatum Abbati confessus est, & Prior ab angustia liberatus est. **A POLLONIVS**: Videtur mihi vir iste spiritum habere prophetiæ, **CÆSARIUS**: Reuera habet spiritum prophetiæ, si tamen adhuc viuit, sicut ex sequentibus cognosces. Notarius quidam Romanæ curiæ, cum eundem Simonem ex multo remissione didicisset spiritum habere prophetiæ, desiderio videndi eum, ab Vrbe venit in Alna monasterium, volens illo præsentem peccata sua confiteri, sperans ab eo corrigi, si aliquid omitteret; animari, si minùs plenè diceret. Quem cum non inuenisset in abbacia, ductus est in grangiam eiusdem cœnobij, quæ Celenies vocatur, in qua ille magister erat. Quem mox vt frater Simon respexit, causam aduentus eius intellexit, & ait: Domine expectate me hîc; ego enim ibo pro negotio domus meæ ad talè locum, & cù rediero, paratus vobis ero ad ònè vestram voluntatè. Inuit & redijt, & cù à clerici ore didicisset, quod tamè ignorauit, misit ad monasterium, petès sibi trāsmitteri confessorem discretum. Cui, cum præsentem cōuerso, idè

*De F. S.
monis de
Alna spi
ritu pro
phetia.*

fo, idem clericus peccata sua satis deuotè confiteretur, & in diuersis locis aliqua per obliuionem transfileret, quædam etiam propter erubesceniam minùs integraliter cum suis circumstantiis exprimeret, interruptens eius confessionem iã dictus Simon ait: *Quare hæc & hæc peccata subticetis? Ista in tali loco ex leuitate, nulla ex necessitate fecistis; ubiq; eum corrigens, ita vt valde miraretur, & cū Regina Austri mediam partem gratiæ eius nō audisse fateretur. Rediēs* 3 Reg. 10
 verò ad urbem cum gaudio magno, per totā curiā in tantū suum prophetam magnificauit, vt dominus Innocentius Papa ad consilium suū generale illum vocaret, vocatūque de pluribus interrogaret, à quo tam ipse quā cæteri Cardinales didicerunt experimento, quòd spiritu polleret prophetico. Hæc mihi retulit beatæ memoriæ Walterus de Birbach, monachus in Hemmenrode, qui ei familiarissimus fuit, & plura de illo recitare consuevit. Alio tempore, videns quãdam mulierculā peccatricem, hortabatur ad cōfessionem, dicens: Confitere me audiente, quod cū fecisset, nō finebat eam aliquid per obliuionē siue per erubescenitiā suppressere, ubiq; eius corrigēs cōfessionem, sicut suprā dictum est de clerico Romano, ac si illam peccasse vidisset. *A P O L L O N I V S*: Considero in isto viro quieuisse spiritum Elisæi, qui corpore absens, & spiritu præsens, peccantē Giesi corripuit. *CÆSAR*. Nō alius spiritus operatur in iustis veteris testamēti, atq; alius in sanctis gratiæ, sed idē, diuidens singulis prout vult. 4 Reg. 5.
A P O L L. Si nosti adhuc aliqua de hoc Conuerso, precor vt edisseras mihi, quia magis videtur miraculosū occulta cordiū nosse, & cogitationum secreta reuelare, quā mortuos suscitare. *CÆSAR*. Verū quidem dicitis, quia scire interiora hominis, solius est Dei, vnde Apostol. *Quis scit hominū, quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? Solus hic excluditur spiritus diuinus, qui vbique est, & implet omnia, & cui ipse voluerit reuelare.* 1. Cor. 12
 Tempore illo, quo dominus Conradus, nunc Episcopus Portuenfis Cardinalis, nouitius fuit in Vilario, contigit fratrem Simonem cum 1. Cor. 27
 Walte-

Waltero monacho, nunc Abbate Vilariensi, & alijs quibusdam monachis & Conuersis ordinis nostri, in quadam Ecclesia seculari Missam audire. Infra canonicam verò eiusdem missæ vidit idem Simon spiritum iam dicti Conradi, corpore satis à se remoti, coram se stare, & coronam auream in capite gestare. Vidit & cogitationes cordis eius atque orationes, in quibus tunc versabatur in Vilario. Finita missa, secretè locutus est Waltero, dicens: Cùm videritis nonnum Conradum nouitium Vilariensem, dicite ei, vt caueat sibi, quia huiusmodi tentationes patietur hoc anno; tales enim cogitationes talésq; orationes iã habuit in missa, & sciatis quia magna persona erit in ordine. Postea, cùm idem Walterus vidisset nouitium, cœpit per ambages illū interrogare, quid infra missas soleret orare, quidve cogitare: respondente illo, sic & sic orare consueui: adjecit; Rogo etiam, vt dicatis mihi, quæ fuerit oratio qualisve cogitatio vestra die illa dominica infra Missam. Cui cùm diceret nouitius: Cur tā diligenter inuestigatis de cogitationibus meis? respondit: Dicite mihi, quod quæro, & ego vobis postea causam exponam. Tunc recitās ei nouitius per ordinem, quid orauerit vel cogitauerit infra missam illam, in magnum eum vertit stuporem, quia nec in vno verbo discrepauit a verbis fratris Simon; mox ei insinuans quid de illo viderit, simul & modum tentationis, monuit, vt cautus esset, ne fortè sub specie boni à diabolo deciperetur. Mira res: cùm satis idem nouitius admonitus satisque præmunitus esset, non tamen euadere potuit tentationem prædictam, quin satis ab illa eodem anno vexaretur. Quàm sublimis persona factus sit postea, non solum in Ordine, sed & in Ecclesia, nouimus omnes. Primò Prior factus est in Villaria, & deinde ibidem electus est in Abbatem; postea in Abbatem Clareuallis; deinde promotus in Abbatem Cisterciensem. Nec in illo gradu stare potuit, sed à Domino Honorio Papa vocatus est in Cardinalem & Episcopum Portuensem. Quid adhuc futurum sit de illo, ignoramus.

mus. Die quadam, cum idem Simon in choro Vilariē-
 si staret inter ceteros Conuersos, Conuersus quidam
 Euergildus nomine, frater carnalis, beatæ memoriæ,
 Vlrici eiusdem domus monachi, ex opposito eius stās,
 cœpit in eo scandalizari, & dicere in corde suo: Non
 videtur mihi talis esse Conuersus iste, sicut ab omni-
 bus prædicatur; neque ea quæ dicit, spiritu dicere pro-
 phetico, sed tantum conijciendo, & cœpit eum despi-
 cere. Mox finita hora, assumpto Vlrico monacho, cœ-
 pit ei per ordinem replicare, quæ ille tractauerat in
 corde suo, dicēs: Monete fratrem vestrū, ne de cetero
 tam insipienter gratiā Dei in alijs iudicet, ne fortē ex
 hoc vindictam sentiat. Quod cum fecisset, expauit E-
 uergildus, discens experimento, quod alijs narranti-
 bus credere non potuit de illo. Horum autem quæ di-
 cta sunt, testis est dominus Walterus Abbas Vilarien-
 sis, cuius superius feci mentionem, à cuius ore ea au-
 diui. APOLLONIVS: Stupēda sunt quæ dicis. CÆSARIVS:
 Vix elapsi sunt anni quatuor, quod dominus Simon,
 nunc Abbas Fomacēsis, tunc Prior ibidem, locum no-
 strum visitans, eundem venerabilem Conuersum secū
 duxit, nec tamen, ut astitimō, ipso Conuerso petente;
 quamdiu apud nos fuit, quis esset, dicere noluit: cui
 quædam secreta, apud nos correctione digna, diuini-
 tus sunt reuelata, quæ recedēs ipse cuidam seniorum
 nostrorum indicauit, & ipse nobis, quæ postea vera
 esse comperimus. Eodem tempore veniēs Coloniam,
 cum in monasterio sanctæ Dei genitricis Mariæ ad
 orationem staret, sororesq; psallere audiret, ingemi-
 stens ait: Heu quod in omni collegio harum sancti-
 monialiū nec vna est de adultis, quæ charitatem ha-
 beat, id est, quæ sit sine peccato mortali. Hoc eū nosse
 per spiritum præscientiæ, non solum ex præcedētibus,
 sed & ex subsequētib; cognosces. Descendens cum
 prædicto Simone Priore frater Simon ad partes infe-
 riores, simul venerunt ad dominam Mithildam de
 *Sunthusen, matronam valde honestam ac deuotam, * al.
 quæ diu illum desiderauerat videre, eo quod multa Smiez-
 audisset de eo; sedensq; iuxta eam per interpretem co- hansen.

gitationes cordis eius ei reuelauit, ita vt plurimum miraretur tantam in homine gratiam. Hæc ab eiusdem matronæ ore audiui: Verè, inquit, Domine, ipse mihi dixit quæcumque cogitauit. Anno præterito, cum dominus Engelbertus Archiepiscopus Coloniensis Decanum Hermannum, & Godescalcum eius concanonicum, direxisset ad curiam Romanam, pro absolutio-
 ne crucis, & inuenissent eundem Simonem in quadam grangia, sciscitati sunt ab eo de processu negotij: sicut eis euenit, ita de eis prophetauit: Nunciij, inquit, Episcopi parum in curia proficient, monachus bene negotium suum expediet: vtrumque rei exitus comprobauit: nam illi, imperfecto negotio reuersi sunt: monachus verò noster, quem cum eis misimus, ibi obtinuit quòd voluit. Sunt adhuc alia multa & magna Conuersi huius opera, quæ ad meam notitiam non peruenerunt, ex quibus tamen quædam audiui, quæ scribere nolui, eo quod relata minus bene recinuerim. Satius duxi etiam verà subtrahere, quàm falsà scribere.

APOLLONIUS: Miror si vir talis ac tantus aliquas pertrulerit tentationes? **CÆSARIUS:** Sicut audiui a quodam eius familiari, ita eum vexabat, & fortè adhuc vexare non cessat, spiritus fornicationis per incentiuam carnis, vt dicere possit cum Apostolo: Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus satanæ, qui me colaphizet: Dicitur tamen adhuc corpore esse virgo; à pueritia enim in Alna nutritus, pecora eiusdem monasterij paut; deinde factus Conuersus, adeò profecit, vt cuiusdam grangia magister efficeretur; qui bene ac fideliter administrans exteriora, sicut bonus ac fidelis dispensator, dona meruit interiora. **APOLLONIUS:** Vtiam haberent omnes Confessores Conuersi huius spiritum, quia tunc confitentes nullum eis, siue per erubescenciam, siue per ignorantiam, possent subtrahere peccatum. **CÆSARIUS:** Licet multis Confessoribus desit spiritus prophetiæ, inest tamen plurimis spiritus sapientiæ atque prudentiæ, per quem defectus ille suppleatur. **APOLLONIUS:** Dic quæso, prodest

1. Co. 12

prodest aliquem peccata confiteri, retenta voluntate peccandi?

CAPVT XXXIII.

CÆSARIVS.

MODICVM prodest, quia Deus non projicit iniquitatem, nisi homo prius malam proiciat voluntatem: qua proiecta, sequitur quod dicit propheta Michas: Deponet omnes iniquitates nostras, & projiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Iubemur enim per Prophetam Ezechielē, longē projicere iniquitates nostras, non iuxta nos ponere, sicut illi faciunt, qui ante pascha peccata sua per confessionem, vt eis videtur, deponūt, & mox post octauam resumunt: Longē, inquit, projicite iniquitates vestras. **APOLLONIVS**: Estne melius sic confiteri quam omnino tacere? **CÆSARIVS**: Melius, id est, vtilius est cū voluntate iterū peccandi confiteri, quā tacere. **APOLLONIVS**: Quare? **CÆSARIVS**: Quia peccator in confessione à confessore per pœnam, quæ peccato debetur, terretur, admonetur, & instruitur; & fit nonnunquam, vt tam verbis quā exemplis, ab illo edoctus, ad se reuertatur, & de sua peruersa voluntate cōteratur. Quod si confessor iustus est, & pro confitente orat, Deus aliquādo illum pro meritis eius illuminat. Vides quātus sit fructus in cōfessione? **APOLLONIVS**: Video & gaudeo, atque de his exempla requiro. **CÆSARIVS**: Quod quis à confessore territus, peccandi voluntatem deserat, exemplum hoc te doceat.

CAPVT XXXV.

QUIDAM veniens ad cōfessionem, cuidam sacerdoti discreto confessus est illi peccata quædam criminalia: admonitus ab eo, vt peccata confessa desereret, deserta desereret, & de reliquo emendatius viueret, respondit: Confiteri possum, sed peccata dimittere non possum. Sacerdos hoc audito, pœnitentiam illi iniungere recusauit. Oblatus est ei ab illo nūmus, quem quidem sacerdos recepit, sed in recedē-
Per confessariū prudentē pœnitentes interdum conuertit. Act. 8.

K 2

quam

quam de facto sui confessoris territus, in crastino redijt, & confessionem iteravit, penitentiam condignam suscepit & egit. Vides nunc quantum valeat prudentia confessoris? Si imprudens confitens tali modo non fuisset territus, fortassis nec esset iustificatus. Audi & aliud exemplum, quantum confitentibus prodest consilium bonum.

CAPVT XXXVI.

IN monasterio sancti Panthaleonis in Colonia Abbas quidam fuit, fratrem habens eiusdem civitatis conciuem, quem carnaliter diligens, saepe pecuniam monasterij illi occulte largiebatur, quam propriae substantiae admiscens, & in ea negotias, quocumque perrexit, semper cum damno redijt, factaque est ei, licet non aduenteret, monasterij pecunia, tanquam ignis, & substantia propria quasi stipula. Et cum esset in mercationibus satis gnarus, atque circumspicior ceteris suis sodalibus, illorum prosperitatem suumque dispendium mirari non sufficiebat. Compassus eius infelicitati Abbas, cum semper ei daret, & ille non proficeret, imò semper minus haberet, tandem ad paupertatem deuenit. Cui Abbas, quid est frater quod agis? quare tam viriliter consumis substantiam tuam ad confusionem tuam atque meam? Respondit ille: Valde parca viuo, mercatum meum diligentissime custodio, & quid sit quod circa me agitur penitus ignoro. Tandem in se reuersus venit ad sacerdotem, ei omnia circa se gesta aperiens per confessionem. Cui dixit sacerdos: Vtere consilijs meis, & cito diues eris; pecunia fratris tui furtum est, & ipsa substantiam tuam deuorauit; de cetero nihil recipias ab eo, & de modico, quod adhuc superest, negociare, videbisq; manum Domini super te bonam; quicquid autem lucratus fueris, medietatem fratri tuo reddes, de reliquo tu viues, & hoc tam diu facias, donec omnem pecuniam monasterij tibi datam illi restituas. Mira clementia Dei, obediens homo confessoris sui consilio, in breui adeo ditatus est, ut & ipse abundaret, & fratri recepta restitueret. Cui cum Abbas diceret: Vnde tibi iste diuitia frater?

frater? respondit: Quamdiu substantiam fratrum tuorum recepi, semper pauper & miser fui, & tu grauius peccasti, non tua mihi largiendo, ego verò aliena recipiendo: ex quo enim de his poenitui, & furtum abhorruui, benedicente Domino abundaui. Ecce quantum valeat consilium bonum in confessione. Simile aliquid legitur in vitas patrum. Dicam tibi adhuc exemplum quod mihi retulit Hermannus Decanus Bonnenfis, asserens etiam se audisse a sacerdote cui contigit.

CAPVT XXXVII.

DVO ciues Colonienses, inter cetera sua peccata, confessi sunt duo peccatorum genera, quae quidem in se valde sunt magna, licet propter usum, mercatoribus maximè, parua videantur & quasi nulla, mendacium scilicet atque perjurium: Domine, inquiunt, penè nihil possumus emere, nihil vendere, nisi oporteat nos mentiri, iurare, & saepe peierare. Quibus cum diceret plebanus, peccata ista valde sunt graua, & a Salvatore prohibita, ipso dicente: Sit sermo vester, est, est; non, non. Responderunt: Non possumus hoc praecipuum in negotiationibus nostris custodire. Atque sacerdos: Vrimini consilio meo, & benedicet vobis; nolite mentiri, nolite iurare, sicut mercatum vestrum dare vultis, sic ipsum laudate. Et promiserunt ei, quia tentare vellent vno anno; hoc enim petiuit. Impediente eos satana, qui semper salutem humanam aduersatur, penè nihil anno illo vendere potuerunt; reuersisque anno euoluto ad suum plebanum, dixerunt: Obedientia huius anni multum nobis fuit damnosa, homines à nobis desuunt, nec aliquid sine iuramento vendere possumus. Tunc dixit sacerdos: Nolite timere, quia tentatio est, fixum tenete in corde vestro, quod nulla aduersitas, nulla etiam paupertas, vos a tali bono proposito auertat, & Dominus vobis benedicet. Promiseruntque ei, Domino inspirante, quia custodire vellent eius consilium, & diuinum praecipuum per omnes dies vitae suae, etiamsi oporteret eos mendicare. Mira res; statim Dominus immis-

Matt. 5.

lam compescuit tentationem, & cœperunt eos homines plus quam ceteros mercatores frequentare; factique sunt in breui diuites, ita vt mirarentur. Et reuersi ad suum confessorem, gratias egerunt, eo quod per eius salubre consilium a tam grauibus peccatis foret exonerati, & foris in rebus ditati. APOLLONIVS: Huiusmodi exempla prædicari deberent in ecclesijs mercatoribus, fortè expauescerent de pecunijs malè conquisitis negotiari, & in suis venditionibus iurare vel mentiri. CÆSARIUS: Verum dicis. APOLLONIVS: Nunc audire delectat, quod quidam peccatores meritis sui confessoris iustificentur.

CAPVT XXXVIII.

CÆSARIUS:

IN vita sancti Malachie Hibernensis Episcopi, qui nostris fuit temporibus, beatus Bernardus Abbas Clarauallis scribit, mulierè quandã ita fuisse iracundam, vt animi eius furorem nõ vicini, non cognari, nec quidem ipsi filij eius possent sustinere; ad sanctum Malachiam illam ducentes, & querimoniam de ea facientes, vt eius miseretur deprecantur. Hortatur vir sanctus miseram ad confessionem; parat illa, iniungit pœnitentiam, orat Deum, vt impatienti tribuat patientiam. Et ecce, facta est super eam mutatio dexteræ excelsi. Tantam ab illa hora patientiam & tranquillitatem propter confessoris sui merita Dominus illi tribuit, vt quæ prius omnes exasperare solita fuit, nullis damnis, siue contumelijs, deinceps turbari posset. Item quod quidam ex sola Dei misericordia in confessione conterantur, dictum est in secunda distinctione cap. ij. de monacho apostata, qui duo milia annorum elegit in purgatorio. APOLLONIVS: Quia tam multiplex est fructus confessionis, viderur mihi iustum, vt hi, qui alios debent mundare, ipsi sint mundi & sancti. CÆSARIUS: Ausculta. Confessor vt sit perfectus, debet esse timoratus, prudens & literatus, discretus & misericors, affabilis, paratus volentibus confiteri. Quantum inde bonum proueniat, si has virtutes habeat; mali verò, si eis careat,

EXEM-

exempla varia te docebunt. APOLLONIVS: Existimo quòd multum detestetur in Sacerdotibus auaritiã Dominus.

CAPVT XXXIX.

CAESARIVS:

DE hoc non meam, sed ipsius Domini sententiã audias per os Ieremiã propheta; Extendam, inquit, manus meas super habitantes terram: a minore vsque ad maiorem, omnes auaritiã student: & a propheta vsque ad sacerdotem, omnes faciunt dolum. Item per Ezechielem: Propter pugillum hordei & fragmen panis violabant me ad populum meũ, vt interficerent animas, quẽ non moriuntur, & vificarent, quã non viuunt. APOLLONIVS: Sicut audiui, quidam confessores pro vno gallinacẽ & vini sextario, multorum pœnam peccatorum vel relaxant, vel dissimulant. CAESARIVS: Idcirco eis per Osee dicitur: Peccata populi mei comederunt. Et hoc scias, quòd non solum vitium auaritiã, sed etiam vitium luxuriã in sacerdotibus reprehendat Dominus, dicens per prophetam: Vaccas Bethauen coluerunt habitatores Samariã. Samaria interpretatur custodia, habitatores Samariã sacerdotes sunt, qui semper in sui & aliorum sibi commissorum custodia manere debent; hi vaccas Bethauen colunt, dũ luxuriosẽ viuunt; horum domus inutilis est, quia hoc Bethauen interpretatur, vacca, quã animalia sũt lasciuã, luxuriã designant, siue ipsas sacerdotum cõcubinas, quas heu multi hodie sine timore colunt. Quanta mala mali sacerdotes Deum non timentes committant in confessionibus, plurimis exemplis tibi possem ostendere, sed parcendum est ordini, parcendum seruis, parcendum religioni. Vnum tamen tibi dicam ex remoto, quòd quidam mihi sacerdos recitauit.

CAPVT XL.

MATRONA quẽdam diues & honesta, peccata quẽdam commiserat tam inhonesta, vt nulla ea confiteri posset sacerdoti prã verecundiã.

K 4

Die

Auaritia sacerdotũ reprehenditur.

*Ierem. 6
Ezec. 13*

Osee 4.

Osee 10.

Die quadam infantem reperiens destitutum, leuauit, & loco filij illi nutrens, literis imbui fecit, atque in sacerdotem ordinari. Tunc demum fiduciam sumens de exhibita caritate, confessa est ei peccata diu latentia: quibus auditis, stultus ille immemor impensi beneficij, ex hoc sumens audaciam, quia, si quod peteret negaret, minabatur se eius vitia uelle propalare, cepitque illam ad consensum suę libidinis sollicitare. Cuius uerba cum femina iam iustificata abhorreret, & ille contradicentē diffamaret, illa fiduciam habens de confessione, ne apud homines notæ perpetuę subiaceret infamię, sufficienter se expurgans, beneficio confessionis liberata est, & criminator de prouincia eliminatus est. APOLLONIUS: Duo hec exempla mihi sufficiunt de confessoribus malis; nunc aliquod mihi dicas de confessoribus timoratis.

CAPVT XLII.

CÆSARIUS.

*Confessio-
ry probi-
tas.*

DVM quædam matrona nobilis cum quodam Abbate ordinis nostri sub typo confessionis de secretis conscientię suę loqueretur, dixit se in eius amore grauius succensam. Ille, sicut sacerdos iustus ac timens Deum, cor suum signauit, malè ad se conuersam, uerbis quibus potuit auerit, dicens se monachum esse, senem, pannosum, ac neglectum: & sicut ipse dixit cuidam monacho, qui mihi recitauit, femina eadem tam clara fuit & tam potēs, ut si essem, inquit, in seculo, sicut aliquando fui, nunquam illi de tali re nec in minimo uerbo facere auderem mentionem. Cernis etiam, inquit, quomodo nobis iam mortuis seculo diabolus infidietur? fuerat enim idem Abbas ante conuersionem miles in armis strenuus, pulcher, satisque nominatus. Et si uis scire, ipse erat Dominus Abbas Carolus Vilariensis. APOLLONIUS: Utinam haberent omnes cōfessores timorem Domini, ut uir iste. CÆSARIUS: Non solum est eis necessarius timor Dei, quo se à peccato custodiant, sed etiam prudentia, per quam inter peccata discernant, ut cum clauē potentię, in usu habeant clauem scientię, ut sciant

faciant differentiam inter scabiem & lepram, id est, inter veniale & mortale. Item inter lepram & lepram, id est, mortale & criminale, quia peccata peccatis sunt grauiora, siue venialia sint siue mortalia, & secundum hoc satisfactio debet extendi, & de scabie siue lepra indicari.

CAPVT XLII.

QUIDAM sacerdos & plebanus in prouincia nostra est, qui in quadragesima venientibus sibi ad confessionem dicere consuevit; Qualis penitētia iniuncta fuit vobis ab antecessore meo, talem vobis modò iniungo: Alijs dicebat: Quod vobis iniunxi anno præterito, hoc & isto anno seruetis, non attendens quid postea peccauerint, vel qualiter pro præteritis satisfecerint. Hęc nobis recitauit vnus de parochianis eius.

CAPVT XLIII.

ALIVS quidam plebanus, sicut audiui ab eius successore, hanc habebat consuetudinem, vt in quadragesima confluentibus ad ecclesiam confessionis gratia parochianis suis, ipse sex vel octo simul ducere ante altare, & stola collis eorum imposita, reuthonicè generalem eis prædiceret confessionem, singula verba eius illis post eum iterantibus; quibus omnibus similem atque eandem iniungens penitētiā, simul abire præcepit. Sic faciebat omnibus, non considerans quid fecerint, quis plus quisue minus peccauerit. Defuncto eo, cum quidā ex parochianis vir grandæuus, & in secularibus prudens, pro successore eius mitteret, postulans sacram communionē, eo quòd infirmaretur vsque ad mortem, veniens sacerdos dixit: Prius debetis facere confessionem. Respondit ille: Vos mihi eam facite. Notabat enim consuetudinem supradictam. Cumque sacerdos monēdo illum, instaret, commotus ille dixit: Certè Domine nunquam mihi talia fecit prædecessor vester. Et cum negaret ei sacram communionem, tandē in hęc verba prorupit: Confiteor me peccasse in adulterijs, furis, rapinis, homicidijs, periurijs, alijsque criminibus multis.

multis. Tunc sacerdos: Fecisti hæc omnia? respondit ille: Verè domine, nihil horum commisi; ex antiqua tantùm consuetudine sic cõfitebatur, & non poterat eum inducere, vt peccata à se commissa confiteretur. Vides quales confessores, quales Doctores, quales animarum rectores. Vnde tâta negligentia, vnde tam stulta iudicia, nisi ex diuinæ legis ignorantia? Vis nosse quantum profint in confitentibus confessores litterati? APOLLONIUS: Volo & desidero.

CAPVT XLIII.

CAESARIUS.

Hermannus Decanus Bopnensis, quãdo plebanus fuit ad Sanctum Martinum in Colonia, venit ad eum mulier quãdam tempore Quadragesimali peccata sua confiteri. Flectens coram eo genua, quicquid se boni meminerat commississe cepit enumerare, & cum Pharisæo euangelico iustificare se dicens: Domine tot sextis ferijs soleo per annũ in pane & aqua ieiunare, & eleëmofynas dare, & ecclesiã frequentare, & multa in hunc modum. Cui plebanus dixit: Ad quid domina venistis? nunquid pro istis operibus vultis suscipere penitentiam? quare non dicitis peccata vestra? Respondente illa: Nihil mihi conscia sum, ait Plebanus: Cuius estis officij? Respondit mulier: Ferrum vendere soleo, ad quod ille: Soletis aliquando minores ferri particulas in ligaturis maioribus intermiscere, vt sic totum simul vendatis? Dicente illa: Soleo; Respondit: Ecce hoc mortale peccatum est, quia dolus. Et adiecit: Soletis aliquãdo mēiri, iurare, peierare, æmulis vestris maledicere, alijs plus vendentibus inuidere? Respondit illa: In talibus sæpe excedo: Plebanus dixit: Et ista omnia peccata sunt mortalia, & nisi penitentiam egeritis condnam, ocyus ibitis in gehennam. Territa illa in verbis eius, peccasse se recognouit, & quid de cætero confiteri deberet, didicit. Bene iste, vtpote vir prudēs & literatus, nouit fodere parietē, & ostēdere idola in corde mulieris depicta. APOLLONIUS: Quid est fodere parietem? CAESARIUS: De peccatis, eiusque circumstantijs

Sanctijs interrogare confitētem; Verba sunt Ezechie- *Ezech. 2.*
 lis, & a sancto Gregorio plenē & excellenter exposita.
 Cauere debet cōfessor, ne sic incautē parietem, id est,
 confitentis consciētiā, per interrogationem fodiat,
 vt eum peccare doceat.

CAPVT XLV.

VIRGO quādam religiosa in partibus Bra- *Gregor.*
 bantiæ sacerdoti cuidam confessionem fecit; *l. 26. Mo*
 ille quidem, sicut imprudens, incautē cœpit *val. c. 4.*
 conscientiam eius fodere, id est, de quibusdam pecca- *et part.*
 tis ignotis, quæ nunquam fecerat vel audierat, inter- *2 cura*
 rogare: quæ mox de eisdem peccatis cœpit tentari, & *pasl 7.*
 in tantum turbari, vt diceret sacerdoti: Malè habeat *cap. 10.*
 caput vestrum, quod hodie fecistis mihi horum men-
 tionem. Et, sicut alteri postea confessa est sacerdoti,
 non sine maximis laboribus ab eisdem peccatis se cō-
 tinuit. Ita fodiendus est paries, ne domus dejiciatur,
 sic quærenda sunt idola sub stramentis, vt tabernacu-
 lum non euertatur. Debet tamen confessor valde esse
 sollicitus de peccatis sibi commissorū, eosque ad con-
 fessionem prouocare, tam verbis quam exemplo.

CAPVT XLVI.

ABBAS quidam ordinis nostri, scire volēs con-
 scientiam alterius cuiusdam Abbatis filij sui,
 sicut ab eius ore audiui, generalem illi de
 peccatis suis fecit confessionem; deinde dixit: Domi-
 ne Abbas, si vos aliquid vultis dicere, libēter audiam,
 verecundatus ille, confessus est ei versa vice peccata
 sua contra propositum, prouocatus illius exemplo
 magis quam verbo, non enim tenebatur ei confiteri.
 APOLLONIVS: Vt video, prudentia confessoribus satis
 necessaria. CAESARIUS: Hoc amplius in subiecto pro-
 babis exēplo: quod autem dicturus sum, didici a quo-
 dam venerabili sacerdote, Priore ordinis Præmon-
 stratenfis.

CAPVT XLVII.

ABBAS quidam nigri ordinis, vir bonus & disci-
 plinatus, monachos habebat satis mirabi-
 les ac dissolutos. Die quadam quidam ex eis
 præpa-

praparauerant sibi diuersi generis carnes, & vina de-
 licata: quibus cum vti non auderent in aliqua officina,
 timore Abbatis, congregati sunt in vas vinarium
 maximum & vacuum, quod vulgo dicitur tunna, illuc
 deferentes preparata. Dicitur est Abbati, quod tales
 monachi, in vase tali, conuiuium celebrarent; qui sta-
 tim cum magno mœrore animi accurrens, introspi-
 ciens, conuiuantium lætitiâ sua præsentiâ conuertit
 in tristitiâ; quos cum territos aspiceret, iocundita-
 tem simulans, intrauit ad illos, & ait: Eia fratres, vo-
 luistis sic sine me comedere & bibere? non hoc arbi-
 tror iustum: credite mihi, ego vobiscum prandebo, la-
 uitque manus, cum illis comedens & bibens, ex-
 emplo tali territos confortans. Die sequenti, Priore tamen
 pramonito, & quid facere deberet instructo, Abbas,
 monachis illis præsentibus, in capitulo coram illo sur-
 gens, & veniam petens cum multa humilitate, tremo-
 rem ac timorem simulans, in hæc verba prorupit: Cõ-
 fiteor vobis domine Prior, fratribus meis vniuersis,
 quod vitio gulæ victus, ego peccator heri in absconso
 loco, & quasi furtiuè in vase vinario, contra præceptum
 & regulam patris mei sancti Benedicti, carnes man-
 ducaui. Statim residens, cum se inciperet preparare
 ad disciplinam, Priore vt hoc fieret prohibente, re-
 spondit: Sinite vt vapulem, quia melius est vt luam hîc,
 quam in futuro: qui cum accepta disciplina, nec non
 & pœnitentiâ, reuersus fuisset in locum suum, prædi-
 cti monachi timentes ab eo proclamari, si dissimula-
 rent, vltro surgentes, eundem confessi sunt excessum,
 quibus Abbas a monacho ad hoc præordinato, dari
 iussit bonas ac fortes disciplinas, durius illos corri-
 piens, & ne vnquam de cetero talia præsumerent, sub
 interminatione magnæ vindictæ præcipiens. Sicque
 prudens medicus, quos verbo minus emendare potuit,
 correxit exemplo. APOLLONIUS: Placet quod dicis.
 CAESARIUS: Audi nunc exemplum, quod prudentiâ
 discretione temperanda sit.

CAPVT XLVIII.

PECATOR quidam magnus, cum pro suis peccatis nullam condignam suscipere vellet penitentiam, quia confessor valde prudens ac discretus fuit, ait illi: Potes pro peccatis istis magnis saltem vnā orationem dominicam per singulos dies dicere? Respondente illo: Possum: eandem ei iniunxit. Mira clementia Dei, ita eadem oratio cœpit homini dulcescere, vt rediret amplius peteret, hocque tam diu faceret, quousque ad condignam perueniret penentiā. Ad discretionem confessoris pertinet, vt pro peccatis magnis magnam, & pro paruis paruam iniungat penitentiam. Et quia omnis penitentia arbitraria est, secundum qualitatem seu quantitatem pœnæ; Misericordiam semper superexaltet iudicio, siue secreta siue manifesta sit confessio, vt idem ipse consequatur a Deo.

*Discretio
cōfessarij*

Iacob. 2.

CAPVT XLIX.

DOMINVS Gislebertus Abbas in Hemmenrode, tantæ fuit misericordiæ, vt si aliquando quis monachorum, siue Conuersorum coram eo proclamatus fuisset in capitulo, & ille, neglecta virtute patientiæ, extra se fieret, infirmitati illius compassus diceret: Bone frater, vade modò sedere, & cras eandem culpam recognosce. Qui datis inducijs, ad tranquillitatem animi reductus, & de commotione verecundatus in crastino redijt, seque peccasse recognoscens, duram penitentiam multa patientia suscepit. Quantum etiam boni conferat penitentibus confessoris affabilitas, sequens declarabit exemplum.

CAPVT L.

SVPRADICTUS Decanus Bonnensis, cum tempore quodam Quadragesimali sedens in ecclesia sancti Martini, in qua erat plebanus, audiret confessionem cuiusdam vetulæ, vidit eminus contra se duos ex parochianis suis in fenestra sedere, & fabulis vacare. Ex quibus vnus erat vsurarius, alter verò homicida manifestus. Vetula recedente, cum accessisset ad eum

*Affabili-
tas cōfes-
sarij.*

COM-

confessionis gratia idem vsurarius, ait illi Plebanus: Amice, ego & tu hodie bene decipiemus diabolum: tñ tantum verbotenus confitere peccata tua, voluntate peccandi deposita, & acquiesce consilio meo, & ego tibi vitam æternam promitto: sic tibi temperabo pœnitentiam, vt non fiat tibi onerosa. Bene nouerat vitium, in quo laborabat. Respondit ille: Si hoc quod promittitis constaret, libens vterer consilio vestro. Et promisit ei. Qui cùm confessus fuisset, & abiurata vsura pœnitentiam suscepisset, scio suo iam dicto homicidæ occurrens, ait: Verè dulcissimum habemus sacerdotem, nam pietate verborum suorum ad pœnitentiam me adduxit. Cuius exemplo ille prouocatus, ad confessionem venit, & similia circa se pietatis sentiens indicia, pœnitentiam suscepit & expleuit.

*Prompti
tudo cõ.
fessary.* APOLLONIUS: Ex multis, quæ iam dicta sunt, considero, quòd confessio multam requirat perfectionem, tam in confitente, quam in confessore. CASARIUS: De vno adhuc superest dicendum, per quod omnes confessoris virtutes consummantur, scilicet vt promptum & hilarem confiteri volentibus se exhibeat. De hoc habes exemplum in distinctione prima cap. sexto, vbi Angelus domini Priori de Alna in specie monachi impropertauit, quod eundem monachum confiteri volentem signo suspenderat. Si confessor ad hoc fuerit paratus, quantum placeat Deo, & quantum peccatoribus expediat, sequens sermo declarabit.

CAPVT LI.

ANTE hoc biennium, cùm dominus Wilhelmus Abbas Claraualis cum cæteris Abbatibus contra Gallonem Cardinalem profectus fuisset Romam, quidam ex monachis eius euidam ex confessoribus peccatum quoddam criminale confessus est; cui dixit: Bene te audio, bonum consilium do, sed absoluere te non potero, quia confessio hæc debita non est; consulo, & rogo, vt confitearis Priori, qui potestatem habet. Illo respondente: Hoc nunquã faciam, confessor dolens, ac fluctuans corde, tacita persona

persona atque peccato, periculum confitentis. Domino Sigero Priori reuelavit: qui multum dolens, & de salute periclitantis cogitans, magni consilij angelum cum lachrymis inuocauit. Eodem tempore, cum Cōuersus quidam ex eis peruersus multa furaretur, Prior Dei nutu, nacta occasione, in capitulo monachorum vitium furti exprobrās, hoc adiecit; Si fortè aliquis est inter vos, cauteriatam habens conscientiam, ita ut non possit eam suo prælato aperire, pro tali tribus diebus vobis iniungo orationes. Omnibus orantibus, cuidam iuueni sacerdoti, nomine Wilhelmo, in vigilia omniū Sanctorum cū lachrymis orāti, vox diuina respondit: Monacho pro quo oras, confessio sua, quia debita non fuit, nihil profuit; sed dic priori, ut cras dicta Prima, post Missam ante capitulum stet, ipse enim ad eum veniet, sicque factum est. Exhibente se Priore coram capitulo, ecce monachus venit, signumq; confessionis Priori faciens, cum eo intrauit, & facta confessione cum multo gemitu & lacrymis, pœnitentiam condignam suscepit.

FINIS LIBRI TERTII.

CAPITA LIBRI

QUARTI.

D E eo quòd vita religiosorum sit tentatio, & exemplum de rege Carlomanno, & de fare à sancto Bernårdo à suspendio liberato, cap. primum.	
De septem vitis principalibus, cap.	2
De superbia & filiabus eius, cap.	3
De Cōuerso à spiritu superbie tentato, & per Angelum, per offensa cadauera mortuorum liberato, cap.	4
De casto monacho, quem diabolus dixit se non timere, eo quòd esset superbus, cap.	5
De Theobaldo nouitio, qui immundicias bibendo, motus superbia	